

**DON KIŞOT'LAR AKKUYU'YA KARŞI;
anti-nükleer hikayeler**

Yazan ve Derleyen: Arif Künar

**DON KİŞOT'LAR, AKKUYU'YA KARŞI;
anti-nükleer hikayeler**

yıl

Nisan 2002

ISBN

975-395-521-9

yazıŐma adresi

Elektrik Mühendisleri Odası

ıhlamur sokak no: 10/1 kızılai-ankara

tel: (0312) 425 32 72-73 faks: (0312) 417 38 18

e-posta: emo@emo.org.tr

sayfa düzeni - tasarım

PLAR

yüksel caddesi no: 35/12 yeniŐehir-ankara

tel: (0312) 432 01 83-93 faks: (0312) 432 54 22

e-posta: plar@marketweb.net.tr

kapak

Gülnur Güvenç

(Kapak resmi; Picasso'nun Don Quixote tablosundan uyarlanmıŐtır)

baskı

baŐak matbaacılık ve tanıtım hiz. ltd. Őti.

tel: (0312) 384 27 61-62 faks: 417 38 18

İTHAF

Bu kitabı; 1986 yılında Çernobil nükleer felaketi esnasında Elektrik Mühendisleri Odası Dergisi'nin Yayın Koordinatörü olmam nedeniyle mecburen ilgilenmek "zorunda" kaldığım ve bugüne kadar da "gönüllü" olarak bu hikayenin bir parçası olduğum 15 yıl boyunca, bana "katlanarak" destek olan sevgili eşim Ayfer'e, akşam ve hafta sonlarında bu mücadele için çoğu zaman oyun zamanlarından "çaldığım" sevgili kızım Eylül'e ithaf ediyorum.

Ayrıca, bu mücadelede birlikte olmaktan sonsuz "haz" ve "onur" duyduğum en başta Savaş Emek olmak üzere; tüm Don Kişot'lara, kitabın yayınlanmasını sağlayan Elektrik Mühendisleri Odası Başkanı Ali Yiğit'e de teşekkür borçluyum.

Kendi adıma çok "yorucu" ve epeyce "çileli" de olsa, bu hikayeden çok şey öğrendim. Üstelik çoğu zaman büyük keyif aldım ve hatta hikayenin en sonunda "mutlu" bile oldum. Ayrıca onca güzel insanı ve unutulmaz an(t)ları başka türlü nasıl yaşayabilirdim ki?

En azından çocuklarımıza anlatabilecek "güzel" bir hikayemiz oldu.

Akkuyu'nun "yaşanmış" bu uzun hikayesi; kazanılabilmemiş nice diğer "doğa ve yaşam" zaferleri gibi, evren kubbesinde yankılanacak "hoş bir sada"dır artık...

NUKLEER KARSITI

BE - EN - N - GE - BE - E

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	7
ÖNSÖZ	9

1. BÖLÜM: NÜKLEERLİ TARİHİMİZ...

RESMİ NÜKLEER TARİH.....	17
AKDENİZ'E SOKULAN YILAN: AKKUYU NÜKLEER SANTRAL PROJESİ	21
İLK DON KİŞOT'LAR	25
NÜKLEER KARŞITI PLATFORM OLUŞUMU VE NÜKLEER KARŞITI KONGRE'LER	39
SANATÇILAR DA ATOMA KARŞI!	61

ÇERNOBİL'DEN, İKİTELLİ'YE

ÇERNOBİL NÜKLEER KAZASININ ETKİLERİ	71
TÜRKİYE'DE ÇERNOBİL'İN ETKİLERİ, ÇAY DENEYİMİ VE ODTÜ	76
BEN BU ÇIĞLIĞI DUYDUM	81
NÜKLEERE GEÇTİK MAŞALLAH.....	83
“ÇAYNOBİL” OLAYINDA; DEVLETİN YUMUŞAK BASKI UNSURLARI VE SİVİL TOPLUM ..	86
“ÇAYNOBİL” VE DİĞER NÜKLEER/SİZ YAYINLAR	91
NÜKLEERCİ “MUHTERİSLER”	101
NÜ KOMİK... NE KOMİK	114
“BEYAZ ENERJİ” VE “NÜKLEER MAMALAR”	118

2. BÖLÜM: HAYDİ AKKUYU'YA...

ELLER ELLER HAVAYA, HAYDİ AKKUYU'YA	127
1. AKKUYU ŞENLİĞİ	128
2. AKKUYU ŞENLİĞİ	131
3. AKKUYU ŞENLİĞİ	135
4. VE 5. AKKUYU ŞENLİKLERİ	138
6. AKKUYU ŞENLİĞİ	140
7. AKKUYU ZAFER ŞENLİĞİ	144
“UZMANLAR” AKKUYU'DA	146
“SİLİFKE GÜNEŞ PROJESİ” VE DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ	149
ENERJİ SEKTÖRÜNDEKİ KARAR VERİCİLERLE İLİŞKİ VE ETKİLEŞİMLER	153
“YEDİ HARİÇ”	156
AKKUYU'YA; ALTERNATİF SEYAHATLAR	159

ANTİ-NÜKLEER BİSİKLET TURU	164
ŞİLE, SİNOP, SİLİFKE, İZMİR, İSTANBUL YÜRÜYÜŞÜ	167
“NÜKLEERSİZ BİR DÜNYA İÇİN AVRUPA UZUN YÜRÜYÜŞÜ”NE GİDİYORUZ.....	169
KİRLETEN ENERJİYE BİSİKLETLE 3266 KM’LİK KARŞI ÇIKIŞ.....	170
PLATFORMLAR, DERNEKLER, KİŞİLER VE EYLEMLER.....	171
GREENPEACE’İN AKKUYU KAMPANYASINDAN	177
ROMAN GİBİ	183
BİZ GİDERİZ MERSİN’E, ONLAR GİDER TERSİNE.....	188
İNKP (İÇEL NÜKLEER KARŞITI PLATFORM) NASIL VE NEDEN OLUŞTU?.....	191
MERSİN EYLEMLERİ VE ÇİLELERİ.....	195
“SÖZ UÇAR, YAZI KALIR”	200
SİZ, HIÇ SİNOP’U GÖRDÜNÜZ MÜ? (SİZ, HIÇ NÜKLEER SANTRAL GÖRDÜNÜZ MÜ?).....	206
UZUN SOLUKLU BİR YÜRÜYÜŞ ÜZERİNE.....	209
İZMİR NÜKLEER KARŞITI PLATFORM.....	216
ANI-MEKTUP.....	220
NÜKLEERE KARŞI “YÜRÜYEN ADAM”; TİMUR DANIŞ	226
İZMİR ÇEVRE HAREKETİ AVUKATLARI VE HUKUKİ MÜCADELE.....	233
ÖLEN SAVAŞÇILARIN ARDINDAN	234
AKKUYU’DA YAŞAM	237
AKKUYU HALK OYLAMASI	240
ARTILAR/EKSİLER	242
TÜRKİYE’DEKİ NÜKLEER KARŞITI HAREKETE “DIŞARIDAN” ELEŞTİREL BİR BAKIŞ VE AKKUYU İÇİN ÖNERİLER	247
BERGAMA TAMAM... SIRA AKKUYU’DA.....	251
HÜKÜMETİN YARATTIĞI MUHALEFET OLMAKTAN ÖTEYE GİTMEK	253
TOPLUMSAL EKOLOJİ PERSPEKTİFİNDEN NÜKLEER ENDÜSTRİ	255

SUNUŞ

Sevgili arkadaşlar,

Ülkemizde 1970'lerde başlayan ve resmi raporlarda **"ilki 1981'de ve yedincisi 1997 yılında olmak üzere 7.000 MW'lık nükleer santral kurmazsak karanlıkta kalırız"** yalanıyla süslenen nükleer santral macerası 24 Temmuz 2000 tarihinde Başbakan Sayın Bülent ECEVİT'in açıklaması ile şimdilik sonlanmış bulunuyor. Bu iptal açıklamasının en önemli tarafı ise EMO'nun tezlerinin en yetkili ağızlarca da teyit edilmesidir. 1970'lerdeki tartışmalar ve ihale süreçleri 1980 yılına kadar sürmüş ve daha sonra vazgeçilmiştir. 1983'ten sonra enerji bürokrasisinin başına geçen siyasal anlayış ülkemizi tam anlamıyla bir enerji yönetim krizi ve kaos ortamına sürüklemiştir. Her fırsatta **"karanlıkta kalma teranesi"** yazılı ve görsel basın kullanılarak dile getirilmiştir. 1970'lerin **"bu kış komünizm geliyor"** hikayesine benzer senaryolarla her arıza, her olağan enerji kesintisi bir nükleer santral gerekçesi gibi sunulmaya çalışılmıştır. Nihayet kendilerince ortamın olgunlaştığını düşünenler Kasım 1996'da Resmi Gazete'de **"Muhtelif Malzeme Alınacaktır"** adı altında bir kez daha Nükleer macerayı denediler. İlanın yayımlandığı günden itibaren başta Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) olmak üzere tüm demokratik kuruluşlar, meslek odaları, çevre örgütleri, sendikalar, Akkuyu Köylüleri, Bergama Köylüleri, Sinoplular, sanatçılar, bilim insanları ve tüm duyarlı kişi ve kuruluşlar yılmadan, usanmadan ülkenin her yerinde hemen her gün herkese nükleer felaketi anlattılar. Nükleer Santral tartışmaları TV kanallarının reytingi en yüksek programları haline geldi. EMO yöneticisi olarak 1996/2000 yılları arasında bu konuyla ilgili olarak yaklaşık elli ayrı yerde toplantıya katıldım. Sokaktaki her vatandaşın bir nükleer uzmanı olduğu bir süreç yaşandı.

"İnsanlığı kurtaracağı" iddialarıyla 1950'lerde piyasaya sürülen nükleer santrallardan insanlık 1980'lerden sonra kurtulmaya çalışırken, bizim enerji bürokratları çoktan tarihin çöplüğüne atılmış nükleer santralların pazarlayıcılığına soyundular. 1980'lere kadar sorunsuz ve mükemmel olduğu yalanıyla taşınan nükleer teknolojiyle ilgili gerçekler; 1986 Çernobil faciasıyla göz önüne serildi. Çernobil ile birlikte **"Pandoranın Kutusu"** açılmıştı artık ve nükleer santralin kötülükleri gizlenemeyecek kadar açığa çıkmıştı.

Sanki bunlar hiç olmamışçasına, enerji bürokrasisi hiç yüzleri kızarmadan görsel ve yazılı basında yalanlarını sürdürdüler. Buna karşın **"Nükleer Santral Karşıtları"**; bir gün Akkuyu'da, bir gün Sinop'ta gösterilerine devam ettiler. Coplandılar, gözaltına alındılar, itildiler ama yılmadılar. Bir yerde **"Nükleer Santrallara Karşı Güç Birliği Platformu"**nu, bir yerde de **"Nükleer Karşıtı Platformu"** oluşturdular. Sayıları her geçen gün arttı. Bir gün Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı önünde, bir gün Türkiye Atom Enerjisi Kurumu önündeydiler. Bir gün Akkuyu Köylüleri Kızılay'da, bir gün herkes Akkuyu'daydı. Bir gün nükleer atıkların felaketini, bir gün nükleer silahları anlattılar. Bir gün nükleer santral pazarlayıcılarının rüşvetlerini, bir gün Çernobil'i anlattılar. Sonunda onlar kazandılar. Akkuyulular, Sinoplular kazandılar. Türkiyeliler kazandı.

Bu süreç sonunda EMO'nun öncülüğünde tüm Türkiye kamuoyu, nükleer santralın felaketini ve nükleer yalanları öğrendi. 24 Temmuz 2000 tarihindeki iptal kararının ardından yetkili bir şahsın; "ihaleye katılan firmaların zararlarının karşılanması gerekliliği" üzerine yaptığı konuşmadan sonra, nükleer santral pazarlayıcılarının dünyanın her yerinde uyguladıkları pazarlama ve promosyon yöntemlerini ülkemizde de kullanıp kullanmadıkları sorusu aklımıza geldi. Ama biz o şahsın "Beyaz Enerji Operasyonu"nu büyük bir ustalıkla engellediğini görünce bütün şüphelerimizden arınmış olduk.

Kasım 1996'da başlayan ve Temmuz 2000'de sonuçlanan süreç sonunda EMO'nun gerek genel enerji, gerekse nükleer enerji konusundaki tezlerinin doğrulanmış olması son derece önemlidir. Son yıllarda sürdürülen ve başarıya ulaşan az sayıdaki kampanyadan birisi de anti nükleer kampanyadır. Bu süreç içerisinde aktif olarak yer alan tüm EMO Şube yöneticilerine, üyelerine ve bu süreçte bizimle dayanışma içinde olanodalara, meslek kuruluşlarına, derneklere, akademisyenlere, sanatçılara, çevrecilere, Akkuyululara, Bergamalılara, Sinoplulara, bizlere yazıları ve programlarıyla destek olan basın emekçilerine, herkese teşekkür ediyorum.

Bu süreci sevgili arkadaşımız Arif KÜNAR kitaplaştırdı. Katkısı olan herkesi, her şeyi, her kuruluşu anlattı. Unutulanlar varsa özür diliyoruz.

Sevgi ve dostlukla,

Ali Yiğit - EMO Yönetim Kurulu Başkanı

ÖNSÖZ...

Tarkovski'nin "Kurban" filminin son sahnesinde oğul, bir gün önce dikilmiş ve etrafı taşlarla çevrili olan kupkuru ağacın kökünü sular. Çünkü babası oğluna, her gün sabırla ağacı sulamasını öğütler. Ne olursa olsun inandığımız bir şeyi, yapabileceğimizin en iyisi olarak yapmaya çalışmayı.. Bu yalnızca "umutlu" olmaktır. Sadece yaptığımız işin anlamına; "inanmak" ve "güvenmektir".

Ve birlikte bir mucizeyi gerçekleştirdik. Sabırla, yılmadan "umutla" suladığımız kuru ağaç yeşerdi ve nihayet tuttu. Sonsuz sevinçliyiz, heyecanlıyız, mutluyuz hepimiz. Dile kolay, neredeyse 30 yıldır süren bu nükleer hikaye; "mutlu" sonla bitti. Gökten binlerce elma düştü; bu hikayenin mutlu sonuna katkıda bulunan (şahsi olarak öncelikle ve özellikle teşekkürü bir borç bildiğim bu insanlardan birkaçını saymak istiyorum; en başta Tolga Yarman, İnci Gökmen, Tanay Uyar, Leziz Onaran, Ünal Erdoğan Hocalar; EMO'dan Ali Yiğit, Olgun Yurt, Kubilay Girgin, Asum Rasan, Gazi İpek, Selami Yılmaz, Hüseyin Yeşil, Kamer Gülbeyaz, Sedat Pekşen, Macit Mutaş, Naci Temeltaş; Başbakan Bülent Ecevit, DSP Milletvekilleri Zafer Güler, Hayati Korkmaz, Bayram Fırat Dayanıklı; Greenpeace ve Melda Keskin, Savaş Emek, Noyan Özkan, Metin Erten, Oktay Demirkan, Oktay Konyar, Ümit Şahin, Ender Eren, Aynur Sungur, Nesrin Timur, Bilge Contepe, Umur Gürsoy, Hilmi Çamurdan, Naim Ertürk, Yaşar Öztürk, Timur Daniş, Fatma Özdemir, Yunus Arıkan, Hale Özen, Arslan Eyce, Mehmet Ali Yılmaz, Ahmet Budak, Akkuyulu-Bergamalı Köylüler ve Mersin-Ankara-İstanbul-İzmir-Gaziantep-Kocaeli-Antalya-Adana-Bursa-Samsun-Denizli EMO Şube ve EMO Merkez Yöneticileri, TMMOB Yöneticileri vb.), bunu dinleme zahmetine katlanan (1993 yılında 170 bin ve 2000 yılında da 200 bin imza sahibi sağduyulu yurttaş) ve bizatihi bu hikayenin içinde elinden geldiğince emeğiyle, yüreğiyle, gönlüyle yer alan bütün güzel insanların başına... Bu güzel insanlar ülkemizde maalesef sayıca çok az, ama karşı durdukları şey ise, çok güçlü uluslararası devler. Bu nedenle afişlerinde "Don Kişot"u simge seçmişlerdir.

1990'lı yıllarda yaşanan "Aliağa Termik Santral Mücadelesini" ve özellikle "Bergama Destanını" kamuoyu yakından izledi ve biliyor. Bu iki önemli başarının sonuçları ve deneyimleri üzerine oturtulan ve "Haydi! Şimdi Sıra Akkuyu'da" diye "Don Kişot"larca ısrarla ve yıllarca sürdürülen bu mücadele de sonunda kazanıldı. Anti-Nükleer Mücadele tarihimiz; 1978'lerde kaderin cilveli bir tezahürü ve tarihin garip bir tekerrürü olarak, yine Başbakan Bülent Ecevit döneminde gündeme gelen Akkuyu Nükleer Santral Projesine karşı ilk yerel hareketi oluşturan ve önderlik yapan Arslan Eyce ve bu konuyu kamuoyuna taşıyan rahmetli gazeteciler Ömer Sami Coşar ve Örsan Öymen'le başladı. Eylül 1992'de çıkmaya başlayan Ağaçkakan Dergisi'yle tekrar canlanarak; Türkiye Anti-Nükleer Mücadele tarihinin miladı sayılan 16-17 Ekim 1993 tarihli 1. NÜKLEER KARŞITI KONGRE ve Nükleer Karşıtı Platformlar ile yeniden bir ivme kazandı. Ve son 8 yıl boyunca yoğun olarak sürdürülen nükleer karşıtı mücadelenin kamuoyundaki etkisi ve en son dönemde oluşturulan Nükleer Santrallere Karşı Güçbirliği Platformu'nun büyük katkısıyla da, yine Bülent Ecevit'in Başbakan'lığı esnasında Temmuz 2000'de Akkuyu Nükleer Santral Projesi nihayete erdirildi.

Daha önce Aliğa ve Bergama mücadelelerini başlatan insanların da içinde yer aldığı "Nükleer Karşısı Platform" ve bu platformun, Türkiye'deki toplumsal dinamiklerin tümünün katılımıyla 1999 yılı sonunda TMMOB EMO öncülüğünde doruk noktasına ulaşan "Nükleer Santrallere Karşı Güçbirliği Platformu"; çok geniş örgütlerden, farklı gruplardan, binlerce "birey"den oluşmuştur. Genel olarak organik, esnek, informal örgütlenme tarzını benimsemiş, esas olarak renkli ve şık-ses getirici eylemlerle genişleyip, büyüyen ve "projenin ömrünce" varolan, "proje" iptal edilince de yok olacak dinamik bir süreçtir. Ortak paydadaki; "nükleer enerji santrallerine karşı olma" dışında, hiçbir zaman biraya gelemeyecek farklı temsiliyet, aidiyet ve ideolojik görüşteki; mesleki, sendikal, siyasal, çevreci, STK, akademik kuruluşlar, köylüler ve "bireyler" mozayigi, belki de ülkemizde ilk kez bu çapta buluşmuştur.

Yaşadığımız oldukça yoğun, zorlu mücadelenin ve Anti-Nükleer Hareket'in içinde; az/çok, doğrudan/dolaylı, eskiden/şimdi yer alan ve bu büyük dönüm noktasını, sevinci, heyecanı ülkemize-dünyamıza yaşatan güzel insanlardan, "gizli" kahramanlardan kısmen ve ismen bahsetmek istiyorum. Bizlerin, hep birlikte kazandığımız bu zaferi ve sevinci birlikte yaşamaktan başka paylaşacak; "mamalarımız", "makamlarımız" ve "çıkarlarımız" yok. Bu mücadele, yaklaşık 25 sene önce başlayan ve bugüne kadar devam eden kesintisiz bir süreçtir. Bu süreçte yer alanları ismen de olsa yad ederek, en azından onlara olan vefa borcumuzu ödemiş oluruz diye düşünüyorum. Çünkü, bugüne kadar bu "uzun" mücadelenin içinde her türlü kariyeri, makamı, parayı, kişisel çıkarları düşünmeden ve biraz da koşullarını zorlayarak, yaşamak/yapmak istediklerini sürekli erteleyerek yer alan namuslu, onurlu, yurtsever, doğasever, özverili, gönüllü, renkli, nev-i şahsına münhasır; kadri henüz bilinemeyen bu insanların tarihi de; anti-nükleer mücadele tarihimizin bizatihi kendisi olarak yazılmalıydı. İşte bütün bu samimi hislerle, süreci fazla kişiselleştirmeden ve yalnızca kendi gözlüklerimle bakmadan; "genel" tarihimizi derleyip-yazma ve yaşanılanları bundan sonraki "deneyimlere" aktarma yükümlülüğünü yıllarca üzerimde taşıdım.

Bu uzun hikayenin "gizli" ve "esas" kahramanları arasında kimler yoktu ki... En başta İzmir'den ilk kıvılcımı başlatan Savaş, Noyan, Senih, Oktay, Aysin, Ayşe, İlker, Alev, İsmail, Metin, Sedat, Macit, Nurettin, Aytekin...; Ankara'dan Nesrin, Yunus, Tayfun, Erdoğan, Hatice, Fatma, Firdevs, Ece, Sevda, İlker, Meral, Fenni, Fatih, Serhat, Devrim, Ferial, Batur, Murat, Refik, Coşkan, Akın, Mehmet, Ertuğrul, Gülnur, Nursen, Aslı, İbrahim, Serap, Aykut, Fahrinişa, Kaya, Leziz Hoca, Ali ve İnci Hoca, Çetin Hoca, Ali, Naci, Eriş, Asım, Ethem, Metin, Olgun...; İstanbul'dan Tolga Hoca, Tanay Hoca, Ünal Hoca, Özgür, Melda, Timur, Ümit, Deniz, Aynur, Ender, İhsan, Melih, Fikriye, Münevver, Gül, Hüray, Ali, Suat, Mustafa, Dilaver, Türksen, Emet, Osman, Işıl, Ertuğrul, Ayşe, Hülya, Taner, Gazi, Selami, Celal, Şükran, Hüseyin...; Afyon'dan Erkut...; Bursa'dan Neriman...; Antalya'dan İsmail, Umur, Hediye, Kubilay...; Adana'dan Kadir, Füsün, Hilmi, Figen, Mustafa, Yaşar...; Mersin'den Kamer, Enver, Doğan, Remziye, Necdet, Adil, Mehmet, Ülkü...; Sinop'tan Hale, Tülin...; Muğla'dan Gaye Reşat; İskenderun'dan Oktay, Şemsettin, Cemil, Mustafa...; Bodrum'dan Saynur, Bilge, Galip, Günseli...; Datça'dan Cem...; Marmaris'ten Biyke...; Osmaniye'den Fahri; Fethiye'den Ahmet...; Silifke'den Esen, Naim, Yaşar, Songül, Yusuf...; Pozantı'dan Sabahattin, Tarsus'tan Ramazan, Tülay, Necmettin...; Alanya'dan

Ayşegül...; Taşucu'ndan Arslan...; Akkuyu'dan Ahmet, Mehmet Ali, Kemal, Kadri, Tamer, Nazmiye...; yurtdışından Orhan, Ümit ve Kamil, Ömer; Hayrettin Hocalar vd. Kamuoyunca bilinenler ise: TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ, TÜRK TABİPLERİ BİRLİĞİ, TÜRK DIŞ HEKİMLERİ BİRLİĞİ, TÜRK ECZACILAR BİRLİĞİ, TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ, TÜM SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLER ODALARI BİRLİĞİ, MÜLKİYELİLER VE TÜRK BAROLAR BİRLİĞİ, KESK, DİSK, TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, CHP, İP, ÖDP, SİP, EMEP, HADEP, GREENPEACE, TEMA, DHKD, ÇEKÜL, TTKD, TÇV, DAÇE, BAÇEP, KARÇEP, MEYAD, NÜSED, SOS AKDENİZ, NÜKLEER KARŞITI PLATFORM'LAR, BERGAMA, ÇAMLIHEMŞİN VE AKKUYU KÖYLÜLERİ, İZMİR ÇEVRE AVUKATLARI, SİNOP ÇEVRE DOSTLARI, YÖRE BELEDİYELERİ VE HALKI, TÜKETİCİ VE İNSAN HAKLARI DERNEKLERİ, ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİ KOORDİNASYONLARI, ADD, HALKEVLERİ, PİR SULTAN ABDAL KÜLTÜR DERNEĞİ, 68'LİLER VAKFI, HACI BEKTAŞ-I VELİ KÜLTÜR VE TANITMA DERNEĞİ, ÇAĞDAŞ YAŞAMI DESTEKLEME DERNEĞİ, TÜRK FİZİKÇİLER DERNEĞİ, ÖĞRETİM ÜYELERİ DERNEĞİ, TÜM HEMŞİRELER DERNEĞİ, ÇAĞDAŞ GAZETECİLER VE ÇAĞDAŞ HUKUKÇULAR DERNEKLERİ, ULUSAL İŞ ADAMLARI DERNEĞİ, TÜRK SEYAHAT ACENTALARI BİRLİĞİ, ÇUKUROVA GENÇ İŞADAMLARI DERNEĞİ, MERSİN DENİZ TİCARET ODASI, ZİRAATÇILAR DERNEĞİ, TÜM ÇEVRE KURULUŞLARI; Can Yücel, Turhan Selçuk, Semih Balcioğlu, Nuri Kurtcebe, Reha Yalnızcık, Taner Öngür, Moğollar, Bulutsuzluk Özlemi, Ezginin Günlüğü, Muammer Ketencioğlu, Kardeş Türküler, Mor Ve Ötesi, Kargo, Zen, Haluk Levent, Süavi, Onur Akın, İlhan İrem, Zülfü Livaneli, Kubat, Ayna, Koma Çiya, Grup Yorum, Rojin, Tarkan, Mansur Ark, Tolga Sağ, Tolga Çandar, Leman Sam, Vedat Sakman, Yaşar Kurt, Gülsen Tuncer, Mümtaz Sevinç, Leman Çizerleri vb. sanatçılar; yazarlar ve başta Nükleer Mühendis Prof. Dr. Tolga Yarman olmak üzere, Nükleer Fizikçi Prof. Dr. Hayrettin Kılıç, Nükleer Fizikçi Prof. Dr. Gediz Akdeniz, Nükleer Fizikçi Doç. Dr. Baki Akkuş, Nükleer Fizikçi Prof. Dr. Rıza Oğul, Nükleer Mühendis Dr. Tanay Sıtkı Uyar, Nükleer Kimyacı Prof. Dr. İnci Gökmen, Nükleer Fizikçi Prof. Dr. Engin Türe, Nükleer Fizikçi Prof. Dr. Ömer Türk, Prof. Dr. Tuncay Neyişçi, Prof. Dr. Kamil Pınarcı, Prof. Dr. Ali Gökmen, Prof. Dr. Nevin Selçuk, Prof. Dr. Turhan Çiftçi, Prof. Dr. Güner Göymen, Prof. Dr. Ali Özsoy, Prof. Dr. Atilla Uluğ, Prof. Dr. Gürbüz Atagündüz, Prof. Dr. Ahmet Demir, Prof. Dr. Ali Güngör, Prof. Dr. Gönül Yenersoy, Prof. Dr. Türkan Saylan, Prof. Dr. Ahmet İnam, Prof. Dr. Koray Haktanır, Prof. Dr. İlhan Talınlı, Prof. Dr. Eralp Özdil, Prof. Dr. Oğuz Oyan, Prof. Dr. Yakup Kepenek, Prof. Dr. Ülkü Azrak, Prof. Dr. Leziz Onaran, Prof. Dr. Figen Doran, Prof. Dr. Tahir Hatipoğlu, Prof. Dr. Cevat Geray, Prof. Dr. Arif Esin, Prof. Dr. Orhan Kural, Prof. Dr. Mümtaz Soysal, Prof. Dr. Semih Koray, Prof. Dr. Nüket Turgut, Prof. Dr. Aysel Müezzinoğlu, Prof. Dr. Zafer Üskül, Prof. Dr. Hasan Tekeli, Prof. Dr. Celal Ertuğ, Prof. Dr. Şenel Ergin, Prof. Dr. Ertuğrul Acun, Prof. Dr. Sezai Göksu, Prof. Dr. Çağlar Keyder, Prof. Dr. Türker Alkan, Prof. Dr. Ali Nesin, Prof. Dr. Gencay Gürsoy, Prof. Dr. Metin Sözen, Prof. Dr. Ergun Ar, Prof. Dr. Cevat Çapan, Prof. Dr. Servet Tanilli, Prof. Dr. Sadun Aren, Prof. Dr. İbrahim Kabaoglu, Prof. Dr. Serol Teber, Prof. Dr. Fadime Taner, Prof. Dr. Günay Kocasoy, Prof. Dr. Tayfun Akgüner, Prof. Dr. Ali Nahit Babaoğlu, Prof. Dr. Metin Çolak, Doç. Dr. Hasan Çetin, Doç. Dr. Ahmet Altındaşlı, Doç. Dr. Üner Çolak, Doç. Dr. Haluk Gerger, Doç. Dr.

Yücel Çağlar, Doç. Dr. Metin Duran, Doç. Dr. Göksel Demirer, Doç. Dr. Temel Demirer, Doç. Dr. Çetin Göksu, Doç. Dr. Metin Erten, Doç. Dr. Melih Baş, Doç. Dr. Zülfü Aşık, Doç. Dr. Güner Sümer, Doç. Dr. Tolga Çiloğlu, Dr. Serhat Özyar, Arnd- Michael Nohl, Barbara Push, David Martin vb; başta DSP Milletvekilleri Zafer Güler, Bayram Fırat Dayanıklı, Hayati Korkmaz, Metin Bostancıoğlu, Meclis Çevre Komisyonu Başkanı ANAP Milletvekili Ediz Hun, CHP eski Milletvekilleri Fikri Sağlar, Ercan Ateş, Cüneyt Canver, Aydın Güven Gürkan, Kemal Anadol, BOTAŞ eski Genel Müdürü ve ANAP eski milletvekili Hayrettin Uzun, ANAP Silifke eski Belediye Başkanı Sadık Avcı, TEK eski Genel Müdürleri Gültekin Türkoğlu ve Behçet Yücel, TEK eski APK Daire Başkanı Teoman Alptürk, EMO ve Dünya Enerji Konseyi eski Üyesi Ünal Erdoğan, Anayasa eski Başkanı Yekta Güngör Özden, DPT eski Müsteşarları Prof. Dr. Orhan Güvener ve Ali Tıgrel; Gazeteciler Yaşar ve Ümit Öztürk, Alican Değer, Ahmet Kılıç, İbrahim Günel, Ümit Otan, Serdar Kızık, Cem Ulutaş, Hülya Aydoğan, Çiğdem Toker, Nafiz Kaya, Serpil Çevikcan, Kubilay Dünder, Orhan Çalışır, Vahit Aras, Alev Çamsarı, Tanıl Bora, Nadire Mater, Bülent Habora, Ali Tıras; Köşe Yazarları Fikret Bila, Meral Tamer, Melih Aşık, Bekir Çoşkun, Teyfik Güngör, Ali Sirmen, Yalçın Doğan, Murat Belge, Etyen Mahcupyan, Mehmet Ali Birant, Gülay Göktürk, Hakan Çelik, Erdal Sağlam, Enis Berberoğlu, Güngör Uras, Şahin Alpay, Derya Sazak, Mehmet Ali Kışlalı, Mehmet Ali Yılmaz, Perihan Mağden, Ece Temel Kuran, Nazmi Alpman, Şükran Ketenci, Mine Kırıkkanat, Nazire Kalkan, Semra Somersan, Güneri Cıvaoğlu, Zeynep Oral, Aydın Engin, Leyla Umar, Oral Çalışlar, Hikmet Çetinkaya, Orhan Bursalı, Mustafa Balbay, Müşerref Hekimoğlu, İlhan Selçuk, Güngör Mengi, Zeynep Göğüş, Raif Ertem gibi daha birçok kişi ve kuruluş; ülkemizde nükleer santral yapılmasına karşı olduğunu yazılı olarak beyan etmiştir. Dolaylı olarak ta başta Başbakan Bülent Ecevit olmak üzere, DPT, Hazine Müsteşarlığı, Dünya Bankası, AB Parlamentosu, TEAŞ, TAEK ve Enerji Bakanlığı içinde yer alan "sağduyulu" bir çok üst düzey bürokrat; Akkuyu Nükleer Santraline karşı olduklarını "belli" etmiş ve/ya "şifaen" dile getirmişlerdir. Yine bu kurumlar içerisinde yer alan birçok "yurtsever" nükleer mühendis, ihalenin yapılış tarzındaki eksik ve yanlışlıklardan, "dönen" dolaplardan dolayı ihalenin yapılamamasını; ülkemiz açısından daha "hayırlı" bulduklarını ifade etmişlerdir.

"Yürekli" ve "namuslu" Savcı ve Askerlerle başlatılan "Beyaz Enerji Operasyonu" sürecinde de; Akkuyu'ya yönelik resmen itiraf edilen "nükleer mamalar ve rüşvetler", nükleer karşıtların ne kadar haklı olduğunu, maalesef acı bir şekilde bir kez daha kanıtlamıştır. Bu vesileyle ülkemizi, altından hiçbir zaman kalkamayacağı daha büyük ve yeni bir borç bataklığına girmekten bir nebze de olsa kurtarabildik ise, ne mutlu bizlere... Ayrıca, yıllarca altını ısrarla çizdiğimiz "enerji krizi yok, enerji yönetimi krizi var" tesbitimiz; TEAŞ-TEDAŞ'ın milyarlarca dolarlık zararlarıyla ve Enerji Bakanı Cumhur Ersümer'in istifasıyla kamuoyunca da kabul edilmiş oldu. Yenilenebilir enerji kaynaklarının önünü, nükleer santral ile kesmeye çalışan ve rüzgarı önerenlerle "dalga" geçenler; "rüzgar enerjisine" yenildiler. Kayıp ve kaçakları önemsemeyen, oranları gizlemeye çalışanlar; oranları 1 puan bile indirmenin peşine düştüler. Enerji tasarrufu, verimlilik gibi konular; enerji yönetimlerinin en büyük hedefleri olmaya başladı.

Giderek ülkemizde "başarılmış" örneklerin çoğalacağı görülmektedir. "GSM Baz İstasyon Antenleri", "3. Boğaz Köprüsü", "Gökkafes", "İzmir Kordon Yolu", "Fırtına Deresi", "Trabzon, Amasra ve Dalaman Mobil Santral Projeleri" gibi meselelerde de, çok ciddi zaferler elde edilmiştir. Bundan böyle Türkiye, gelişmiş-sanayileşmiş-sömürgeci "akıllı" ülkelerin; "arka bahçesi", "çöplüğü" ve "geri zekalı" olmayacaktır. Bu "zaferler" sayesinde; güzel ülkemiz, insanlarımız ve çocuklarımız gerçekten sağlıklı, temiz ve daha demokratik bir çevrede yaşama hakkını elde etmiş olacaktır. Ayrıca gelişmiş ülkelerin kendi insanlarına reva görmedikleri ve artık terk ettikleri eski, pahalı, tehlikeli, kirli teknolojilerini, sistemlerini ülkemize sokturmayarak; kıt kaynaklarımızın uluslararası tekellere ve yerli işbirlikçilerine peşkeş çekilmesi engellenmiş olacaktır. Türkiye, hep 20-30 sene geriden gelen teknolojik tercihlerle, yanlış sanayileşme/enerji politikalarıyla oluşturulmuş bu bataklıktan artık çıkıp; yeni, yenilenebilir, alternatif, çevreyle/doğayla barışık, gelecekle uyumlu teknolojileri-sistemleri-enerji tercihlerini kabul etmek durumundadır.

Bu uzun ve onurlu mücadelede emeği, gönlü ve yüreği bizimle olan, ama bu listede ismi geçen/geçmeyen/atlanan/unutulan/bilinen/bilinmeyen herkese, bir kez daha ortak "minnet", "şükran" duygularımızı ve ayrıca bu kitabın oluşumuna katkıda bulunan bütün dostlara da sonsuz teşekkürlerimizi tekrarlamak istiyorum...

1. BÖLÜM: NÜKLEERLİ TARİHİMİZ

RADYOAKTİF OLMAMAK İÇİN AKTİF OLALIM!

**NE AKKUYU'DA NE MORKUYU'DA
NÜKLEER SANTRAL İSTEMİYORUZ!**

**NÜKLEER
KARŞITI
PLATFORM**

RESMİ NÜKLEER TARİH...

Ülkemizin nükleerle ilk tanışması ve yapılan çeşitli uluslararası anlaşmalar, çalışmalar konusunda zorunlu olarak nükleerci akademisyenlerin ve TAEK, TEK gibi kurumların yazdıkları "resmi tarihler" dışında fazlaca kaynak yok. Hem bu nedenle, hem de kendi aralarında bu süreçte yaşanan bir takım çelişkileri, çatışmaları; TAEK eski Başkanı Prof. Dr. Ahmet Yüksel Özemre ve TAEK, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Başdanışmanı Nazım Bayraktar'dan aktarmaya çalışacağız...

"2. Dünya Savaşı'nda ABD'nin Japonya'ya attığı iki atom bombasının olumsuz etkilerini silmek üzere, Başkan Eisenhower'in 1955'de başlattığı "Sulh İçin Atom Programı", ülkeler ile ABD arasında karşılıklı bilgi ve deneyim teatisi ve yardımlaşmaya dayanan ikili anlaşmalar öngörmekteydi. Bu programın ilk ikili anlaşması 5 Mayıs 1955'de ABD ile Türkiye arasında imzalanmıştır (Başlangıçta çok iyi işleyen bu anlaşma daha sonraki ABD hükümetleri tarafından 1970'in ortalarına doğru, ne yazık ki, Türkiye'nin hükümlerine haklarına sınırsız tasalluta ve Türkiye'ye nükleer konularda empoze edilmek istenen bir ambargoya dayanak olacak bir atlama taşı olarak kullanılmak istenmiştir. Durum bugüne kadar bu minval üzere süregelmiştir). Bu anlaşmanın sağladığı itici güç, önce 1956'da 8821 sayılı 'Atom Enerjisi Komisyonu'nun (AEK'nin) Kuruluş Kanunu'nun TBMM tarafından kabulüne ve sonra da bir nükleer araştırma reaktörünün kurulması için İTÜ ve İ.Ü. Fen Fakültesi'nin ortak bir 'Reaktör Komitesi' oluşturmalarına yol açmıştır. Bu komite, 1957'de Çekmece Nükleer Araştırma ve Eğitim Merkezi'nin (ÇNAEM) şimdi işgal etmekte olduğu 3200 dönümlük Nakkaş Tepe Çiftliği'ni satın almıştır.

Gene 1957'de Türkiye, 7015 sayılı kanununun TBMM'nde kabulüyle, Birleşmiş Milletlerin bir kuruluşu olan Uluslararası Atom Enerji Ajansı (IAEA)'nin üyesi olmuştur. 1959'da 6821 sayılı kanununu tadil eden radyoizotop üretim ve dağıtımını öngören 7190 sayılı kanun kabul edilmiş; gene 1959'da 7256 sayılı 'Türkiye Atom Enerjisi Programınının Tatbik Şekli Hakkında Kanun' yürürlüğe girmiş; aynı yıl 1 MW (Termik) gücüne sahip TR-1 nükleer araştırma reaktörü AMF firmasına anahtar teslimi usulü ile ihalesi yapılmıştır. 1961 yılında 293 sayılı kanunla Türkiye 'OECD Nükleer Enerji Ajansı'nın da üyesi olmuştur. ÇNAEM'nin resmi açılış da 27 Mayıs 1962'de yapılmıştır. Türkiye'de nükleer enerjinin sulhçu amaçlara yönelik hemen hemen her veçhesini kuşatan sistematik ve sürekli bir eğitim ve deneyim veren ilk eğitim müessesesi 1961-1962 ders yılında hizmete geçen 'İstanbul Teknik Üniversitesi Nükleer Enerji Enstitüsü'dür (İTÜ-NEE). Bu NEE'ye 250 kW'lık bir araştırma reaktörü kurulmuştur.

1970 Martında TR-1'in gücünün 5 MW (Termik) düzeyine yükseltilmesi gereği, tarafımdan, o zaman üyesi bulunduğum AEK'ya arz edilmiş; bu konu hakkında müzakereler 1972'ye kadar sürmüş; bu tarihte bu konu AEK yatırım programına alınmış ve ÇNAEM'de 'Reaktör Gücünü Yükseltme Komitesi' (REGÜYÜK) kurularak etütlere başlanılmıştır. Ancak çok daha sonra bu proje, her nedense, TR-1'in gücünün yükseltilmesi yerine TR-1'in yanına 5 MW'lık ikinci reaktör

inşası yönünde değiştirilmiştir. Bunun bir bahtsızlık olduğunu açıkça ifade etmek isterim. Zira TR-1'in yanındaki ikinci havuza kurulan bu yeni reaktör, havuzun bizatihi yapısı dolayısıyla nötron denemeli tüpleri yerleştirmeye elvermediği ve TR-1'de muattal bırakılmış olduğu için, nötron fiziği ile uğraşan fizikçileri devre dışı bırakmış olduğu gibi bu bilim kolunda yeni adam yetiştirilmesine de engel teşkil etmiştir. Bu yeni TR-2 reaktörü 1977'de ihale edilmiş ve ancak 1981'de kritik olabilmıştır. TR-2 reaktörü 1986 Ağustosuna kadar maalesef ancak 2.5 MW gücünde çalıştırılabilmiş; bu tarihte TAEK Başkanlığının kararı ve tamamen Türk Mühendislerinin müdahale ve gayretleriyle gerçekleştirilen bazı tadilat sayesinde TR-2'nin, maksimum gücü olan 5 MW'de güvenli ve sürekli bir şekilde işletilmesi mümkün olabilmıştır." (Ancak Prof Dr. Ahmet Yüksel Özemre'nin kararı ile yapılan bu güç artırımı; lisans ve onay alamamış ve daha sonra TAEK Başkanı Prof. Dr. Yalçın Sanalan tarafından reaktörün çalışması durdurulmuştur. Bu reaktör hala çalıştırılmamaktadır. A.K.)

"Küçükçekmece Nükleer Araştırma Merkezi'nde radyasyonlu çöp varilleri. Üst düzey görevli Yaşar Özal çöpleri güneşte kurutuklarını söylüyor." 17 Ağustos Nokta Dergisi, 1993

Türkiye 'Nükleer Silahların Yayılmasını Önleme Antlaşması'nı (NPT'yi) 1980 yılında imzalayıp onaylayarak nükleer silah imal etmeyeceğini ve bunların da yayılmasına aracı olmayacağını hem kendi ülkesine hem de bütün Dünya'ya taahhüt etmiştir. 1981 yılında ise IAEA ile 'Safeguard' anlaşması, yani Türk nükleer reaktörlerinin sulhçu anlaşmalara yönelik işletilip işletilmediğini tespit etmek üzere IAEA uzmanlarının kontrolünü kabul eden anlaşma, imzalanmıştır. 1982'de 2960 sayılı kanunla 'Türkiye Atom Enerjisi Kurumu' kurularak yeni bir yapılanmaya gidilmiştir.

yürekler ağıza geldi

ÇEKMECE Nükleer Araştırma ve Eğitim Merkezi'nde (ÇNAEM) dün sabah çıkan yangın, İstanbul'a bir reaktör kazası deliği yaşamayla burun buruna getirdi. Çıkış nedeni henüz belirlenemeyen yangın, İstanbul ve çevresine korkulu saafiler yağdı. Merkezin, ısıtma sistemi tamamen yandı, bir işçi yaralandı.

Yangının çıktığı ısıtma sisteminin bulunduğu binanın, nükleer tesislere uzak olması nedeniyle "radyasyon tehlikesi" ucuz silahlı idi.

İtfaiyenin, birbuçuk saat süren çalışmasıyla yangını tamamen söndürmesinden sonra, ÇNAEM Müdürü Prof. Dr. Atilla Özaltan, "nükleer tehlikenin" olmadığını açıkladı.

KALORİFERCİ YARALANDI

Dün, 08.30'da başlayan ve çıkış nedeni belirlenemeyen yangın sırasında, ısıtma sisteminin borularlarından alevler yayılmaya başladı. Kaloriferci olarak çalıştığı belirtilen, 60 yaşındaki Celal Yayla, derhal müdahale ederek, yangını kendi olanaklarıyla söndürmek istedi.

Söndürme tüpüyle alevlerin arasına dalan Celal Yayla, alevi ve yitirdi yanınca, yaralı halde dışarıya fırladı. Bu sırada, diğer binalarda bulunan görevliler de, alevleri görebek yardımına koştu.

Bakırköy İtfaiye Grubu, saat 00.50'de ÇNAEM'e ulaştı. İtfaiye ekibi, derhal

sı saanarak, söndürme çalışmaları başlattılar.

RADYASYON KORKUSU

ÇNAEM'de yangın çıktığı haberinin duyulması, Küçükçekmece ve çevresinde oturan vatandaşlar arasında heyecana neden oldu. Merkez'de kaçık çapta da olsa bir nükleer santral olduğuna bilenler, radyasyon korkusunu yaşadılar.

Bakırköy ve diğer merkezlerden gelen itfaiye grupları, ısıtma sistemindeki yangını 1,5 saatte ancak kontrol altına alabildiler ve saat 08.30'da, hatırıyla söndürdüler. İtfaiyenin söndürme çalışmalarını tamamlayıp olay yerinden ayrılmasından sonra, ÇNAEM Müdürü Prof. Dr. Atilla Özaltan, şu açıklamayı yaptı:

"Nükleer açıdan kesinlikle bir tehlike söz konusu değildir. En yakın nükleer tesis, oldukça uzak mesafededir. Aynı şekilde, yakıt tankları

1993'te meydana gelen radyoaktif sızıntı yıllar sonra uluslararası bir konferansta ortaya çıktı

4 yıldır gizlenen korkunç kaza

Karlıca kazası sırasında suyu içerisindeki 'kobalt 60' oranının bir anda 180 kat artmasının nedeni olarak belirlendi. Çekmece Nükleer Araştırma Merkezi'nde meydana gelen bir kazada radyoaktif sızıntı etti.

Aktüel dergisi bu haftaki sayısında İstanbul'un 1993 yılında büyük bir nükleer tehlike altında olduğunu haberlere göre, Çekmece Nükleer Araştırma Merkezi'nde meydana gelen bir kazada radyoaktif sızıntı oldu.

Dönemin Çekmece Nükleer Araştırma ve Eğitim Merkezi Müdürü baş, "Uranyum için Türkiye 3D'den ya para almalydı, ya da sevimiye ref. istemeliydi" dedi.

Uranyumumuz ABD'de rehin!

■Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (TAEK) Başkan Yardımcısı Doç. Dr. Emin Özbaş, ABD'nin Türkiye'ye vermesi gereken dört kilo 765 gram uranyumu halen teslim etmediğini söyledi. ABD'ye Türkiye arasında, 1957'de "Atom Enerjisinin Barışçıl Amaçlarına Kullanılması Anlaşması" imzalandı. Anlaşmaya göre, 1962'de ABD'den 5 kilogram kadar uranyum satın alındı.

■ABD, uranyum kullanıldıktan sonra radyoaktif maddeleri ayırtmak için artan bölümünü geri istedi. Aynı işlemden sonra, dört kilo 765 gram uranyum geri kazanıldı. Süresi dolan anlaşma yenilenmeyince, uranyum ABD'de kaldı. Dönemin Çekmece Nükleer Araştırma ve Eğitim Merkezi Müdürü Özbaş, "Ben görevden ayrıldıktan sonra uranyum ücret alınmadan ABD'ye gönderildi" dedi. **Özlem ÖZTÜRK**

1981'de Ankara yakınında 'Lalahan Hayvan Sağlığı Nükleer Araştırma Enstitüsü' ve 1984'de 'Ankara Nükleer Tarım Merkezi' kurulmuştur. 1986'da Trabzon'da 'Doğu Akdeniz Radyobiyoloji ve Çevre Araştırmaları Laboratuvarı', KKTC'nde Doğu Akdeniz Üniversitesi'nde 'Doğu Akdeniz Radyobiyoloji ve Çevre Araştırmaları Laboratuvarı' kurulması için karar alınmış ve hatta IAEA da bu iş için başlangıç olarak 25 000 dolarlık bir bağışta bulunmuş iken, her ne hikmetse TAEK Başkanlarını sık sık değiştirmeyi icraat addeden hükümetlerin bu kabil tasarrufları yüzünden bu projeler gerçekleştirilememiştir (Not: TAEK'in kuruluşundan bu yana geçmiş olan yaklaşık 35 senede bu kuruluşun en yüksek makamını 19 kişi işgal etmiştir).

TAEK kendi uranyumumuza dayanan, yani nükleer yakıt bakımından bağımsızlığımızı garanti edecek olan, 'tabii uranyum yakıtlı ve ağır su soğutuculu' nükleer reaktör teknolojisini Türkiye'nin nükleer enerji politikasının temel ilkesi olarak kabul etmiştir. Buna karşın TEK Nükleer Santraller Dairesi yetkililerinin ille de ABD, Fransa, İngiltere, Almanya ve Rusya gibi ancak birkaç ülkenin tekelinde bulunan zenginleştirilmiş uranyum yakıt üzerinde ısrar etmeleri ise gereksiz ve milli menfaatlerimize zararlı bir polemik doğurmuştur. Bu polemik hükümetleri de tereddüde düşürmüş; bu durum ise yalnızca, Türkiye'nin nükleer teknolojiye sahip olmaması için her türlü melanete başvuranların işine yaramıştır"(1).

Prof. Dr. Özemre'nin bu son tespite katılmamak elde değil. Temmuz 2000'de 8. kere ertelenen (aslında gayr-i resmi olarak iptal edilen diyebiliriz artık) son Akkuyu Nükleer Santral İhale sürecinde de başını Prof. Dr. Ahmet Yüksel Özemre, Prof. Dr. Ahmet Bayülken, Prof. Dr. Osman Kemal Kadiroğlu ve Prof. Dr. Nejat Aybers'in çektiği "Milli Reaktör: CANDU"cular ile diğerleri Fransa-Almanya Konsorsiyumu NPI'cılar arasındaki çatışmalar; aslında yine bizlerin, yani; "Türkiye'nin nükleer teknolojiye sahip olmaması için her türlü melanete başvuranların işine yaramıştır".

KAYNAK

- 1) Prof. Dr. Ahmet Yüksel Özemre; "Türkiye'de Nükleer Bilimler ve Nükleer Teknoloji" Mühendis ve Makine Dergisi, Eylül 1993 Sayı: 404

RADYOAKTİF ATIKLARDAN KURTULAMAZSINIZ!

ÇÜNKÜ:

Bir nükleer santral sezyum, stronsiyum, plutonyum gibi yarı ömürleri binlerce yıl olan radyoaktif atıklardan her yıl yaklaşık 30 ton üretir. Bu atıkların ne yapılacağı, nasıl zararsız hale getirileceği bilinmemektedir.

NÜKLEER KARŞITI PLATFORM

AKDENİZ'E SOKULAN YILAN: AKKUYU NÜKLEER SANTRAL PROJESİ...

"Nükleer güç santrali kurulması ile ilgili çalışmalar Türkiye Elektrik Kurumu (TEK)'in kuruluş döneminden önce, 1965 yıllarında başlamıştır. 1965 yılında AEK tarafından davet edilen UA-EA'nın bir uzmanlar grubu Türkiye'de nükleer enerjinin bir alternatif olarak ele alınabileceği sonucuna varmışlardır.

1965 yılından itibaren Elektrik İşleri Etüt İdaresi (EİEİ) ve İTÜ Nükleer Enerji Enstitüsü'nün işbirliği ile ön yapılabilirlik çalışmaları yapılmıştır. Daha sonraları 1967-70 arasında II. BYKP' da (Beş Yıllık Kalkınma Planı) yer alan "Nükleer enerji kaynaklarından faydalanma imkanları araştırılacak ve nükleer enerji santralleri kurulmasına çalışılacaktır" hükmü uyarınca Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (ETKB) ve EİEİ'nin bir yabancı müşavirlik grubuna hazırlattığı yapılabilirlik etütlerine göre; 1977 yılında işletmeye girecek şekilde 300-400 MWe gücünde doğal uranyumlu yakıtı dayanan "Ağır Su" tipi bir nükleer santralin kurulması öngörülmüştür. Ancak, yer seçiminde karşılaşılan güçlükler ve diğer gelişmeler nedeniyle bu proje gerçekleşmemiştir.

1970 yılı sonlarında TEK'in kurulması ile, nükleer güç santralleri ile ilgili çalışmalar TEK'e devredilmiştir. 1971 yılı sonlarında TEK bünyesinde oluşturulan Nükleer Enerji Dairesi (daha sonraları Nükleer Santraller Dairesi adını almış, 1987'de bu Daire kapatılarak Kısım Şefliği, 1992'de ise Şube Müdürlüğü düzeyinde tutulmuş ve yine 1993 yılından itibaren Daire haline getirilmiştir.) başlangıçta III. BYKP'nda yer alan "Perspektif dönemde jeotermal ve nükleer kaynaklardan da faydalanılacaktır. Üçüncü plan döneminde tesisine başlanacak olan eğitim amaçlı Prototip Nükleer Santral, uzun dönemde nükleer teknolojiye girişi sağlamak için Nükleer Güç Santrallerinin planlama, projelendirme ve tesisinde yararlar sağlayacak, ayrıca elektrik enerjisi üretecektir" ve "Türkiye Elektrik Kurumu'nun nükleer teknolojiye girişi sağlanacak, Nükleer enerji uzun dönemde elektrik enerjisi üretiminde yurtiçi kömür, petrol ve hidrolik kaynakların ihtiyaçları karşılayamadığı dönemde işletmeye alınacak tarzda planlanacaktır" hükümleri uyarınca bir yandan büyük güçte bir nükleer santralin kuruluşuyla ilgili evvelce yapılmış olan yapılabilirlik etütlerini değişen şartlara göre revize ederken, bir yandan da maksimum 80 MWe gücünde bir eğitim amaçlı prototip santralin yapımı için çalışmalara başlamıştır.

1973 yılı TEK yatırım programında tatbikat projelerinin tamamlanarak 1979 yılında işletmeye açılacak şekilde prototip nükleer santralin inşaatına başlanması öngörülmüş ve bu amaçla 700 Milyon TL ödenek ayrılmış olmasına rağmen, birim yatırım harcamalarının yüksek olacağı ve büyük güçlü bir nükleer santralin kuruluşunu geciktireceği gerekçesiyle, tüm çabalara karşın 1974 yılında, eğitim amaçlı prototip nükleer santralin kuruluşundan vazgeçilmiştir. Onun yerine, revize edilmiş bulunan yapılabilirlik etütleri uyarınca Güney Anadolu'da 1983 yılında işletmeye açılacak şekilde 600 MWe gücünde bir nükleer santralin tatbikat projeleri ve yer temini ile ilgili çalışmaların tamamlanması programda yer almıştır.

1974-1975 yıllarında yapılan ayrıntılı araştırmalar sonunda ilk nükleer santralin kuruluş yeri olarak Silifke'nin 50 km batısındaki Gülnar-Akkuyu mevki seçilmiştir. Seçilen yerin, santral gücüne ve tasarımına bağlı olarak 2 veya 3 ünitenin kurulmasına elverişli olduğu belirlenmiştir. Ülkemiz için yeni bir teknoloji olan nükleer santralle ilgili çalışmaları yürütebilmek için 1975 yılında 3 İsviçre ve 1 Fransız firmasından oluşan yabancı bir Müşavir-Mühendislik Konsorsiyumu ile sözleşme imzalanmıştır.

1976 yılı içinde "Yer Raporu" hazırlanmış ve Haziran 1976'da AEK'dan "Yer Lisansı" alınmıştır. Aynı yıl içinde yabancı müşavir ile yapılan ortak çalışmalar sonucunda, dünyada elektrik enerjisi üretimi amacıyla yaygın olarak kullanılan üç tip (PWR, BWR ve PHWR) santral için ön projeler ve ihale şartnameleri hazırlanmıştır.

1977 yılı başında nominal 600 MWe gücünde bir santralin nükleer ve türbin paketleri için, her üç reaktör tipine açık olarak uluslararası ihaleye çıkmıştır. Buna paralel olarak, ilk yakıt yükleme ve onu izleyecek 4 yeniden yüklemeyi de karşılayacak şekilde santralin yakıt ihtiyacını da karşılamak üzere ayrıca teklif alınmıştır. 1977 yılı ortalarında alınan tekliflerin değerlendirilmesi sonucunda, nükleer santral için ASEA-ATOM, türbin kısmı için de STAL-LAVAL İsveç firmaları birinci seçilmiş ve adı geçen firmalarla kontrat görüşmelerine başlanmıştır. Görüşmeler Eylül 1980 tarihine kadar devam etmiş, ancak İsveç Hükümeti'nin sağlanan kredi üzerindeki garantiyi kaldırması üzerine görüşmeler kesilmiştir.

1982'deki 3. girişimde Japonya hariç tüm nükleer santral üreticileri konu ile ilgilenmiş, AECL (Kanada), KWU (Almanya), FRAMATOM (Fransa), NNC (İngiltere), W (ABD), hatta AEE (SSCB) teklif getirmişlerdir. NNC teklifi, gelişmesi durmuş GCR içerdiği ve imalat tesisleri dağılmış olduğu için; AEE teklifi (WWER) korunak binası (containment) olmadığı ve politik soğukluk nedeniyle; FRAMATOM teklifi (PWR) henüz W patenti ile imalat yaptıkları tek tipin ortak arızalarının yaratabileceği sorunlar nedeniyle uygun görülmemiştir. Kanada ve Almanya teklifleri ile müzakereye oturulmuş, ABD'nin ısrarı ile de (Türkiye-ABD arasındaki Barışçı Amaçlı Nükleer İkili İşbirliği 1982'de sona ermiş olmasına rağmen) Akkuyu'da kurulması düşünülen AECL (CANDU) ve/veya KWU santralleri (PWR) ve Sinop'taki santral yerinin etüdüleri tamamlandıktan sonra tekliflerinin değerlendirilmesi uygun görülmüştür. Karar 1983 yılı başında "3 firmanın (AECL, KWU, GE) 4 nükleer santral (Akkuyu'da, 635 MWe gücünde 1 Ünite CANDU PHWR, 960 MWe gücünde 1 ünite KWU-PWR ve Sinop'ta 1085 MWe gücünde 2 Ünite GE-BWR) kurmasının uygun görüldüğü" şeklinde açıklanmıştır. 2 Kasım 1983 yılında, kanun hükmünde kararname ile Nükleer Santraller Kurumu (NELSAK) kurulmuştur ama bu kurum kağıt üzerinde kalmış hiçbir zaman çalışmamıştır. 1983 yılında 7405 sayılı "Nükleer Tesislere Lisans Verilmesine Dair Tüzük" yürürlüğe girmiştir.

TEK-NSD'de yürütülen sözleşme müzakerelerinde (TAEK'in de gözlemci olarak katılması ile), teknik ve (uluslararası kredi ile anahtar teslim esasına dayanan) mali konularda görüş birliğine varılmıştır. Türk ve Alman Başbakanları arasında yapılan mutabakat görüşmesinde Türk

tarafı Yap-İşlet-Devret (BOT) modelini önerince Almanya (KWU'nun işletmecisi firma olmaması nedeniyle) öneriyi kabul etmemiş, anahtar teslim modelinde ısrar etmiştir. Bunun üzerine Türkiye-Almanya arasındaki Barışçı Amaçlı Nükleer İkili İşbirliği Anlaşması parafedilmiş olmasına rağmen imzalanmamıştır. Kanada BOT modelini prensip olarak kabul etmiş, bu modele ilişkin mali düzenlemeler bir yıl daha müzakere edilmiş, Türkiye ile Kanada arasındaki Barışçı Amaçlı Nükleer İkili İşbirliği Anlaşması imzalanmış ve onaylanmıştır (1985). Ancak Kanada BOT modeli ile yapılacak işin kredisine karşı TEK garantisini yeterli görmeyip, Hükümet Garantisi istemiştir. O zamanki hükümet söz konusu garantide bazı sakıncalar gördüğünden, bu isteği kabul etmemiş ve bu girişim de sonuçsuz kalmıştır.

Beşinci BYKP'nda "Plan döneminde enerji sektörünün iki büyük projesi Atatürk Barajı ve Nükleer Santraldir" ifadesi yer almışsa da, hidroelektrik santrallere ağırlık verilmesi nedeni ile Nükleer Güç Santrali ile ilgili sadece Akkuyu'daki nükleer santral yerinin liman inşaatı çalışmaları sürdürülmüştür.

1989 yılında Türkiye Arjantin'le ortak bir proje yürütmek amacıyla görüşmelere başlamıştır. Nükleer Güç Reaktörü teknolojisini kendisi üretmek isteyen Arjantin, 25 MWe gücünde, pasif sistemli, modüler bir prototip (CAREM) tasarıma girmiş ve bu projeyi ülkenin güneyindeki Bariloce'de uygulamayı planlamıştır. Bu Arjantin'in ilk prototip (ve küçük güçlü) nükleer güç reaktörü olacaktır. Arjantin bu proje ile Türkiye'ye temel tasarımın bilgi transferi, ayrıntılı tasarımın ortaklaşa tamamlanması ve her iki ülkede birer ünitenin ortaklaşa (JVU) üretim ve tesisini önermiştir. Ancak, başta TEK ve TAEK yasalarının bu tür bir ortaklığa izin vermemesi, ortaklaşa tasarım ve teknoloji üretimi öncesi eğitim masraflarının çok büyük çıkması ve tesisin üretimi ve inşaat teknolojisinin Türkiye'ye, tam güçlü bir reaktör yapımında büyük bir katkısı olacağına şüpheli görülmesi gibi çeşitli hukuki, mali ve teknolojik nedenlerle, 1991 başlarında bu girişimden vazgeçilmiştir.

Ekim 1992'de TEK, dünyadaki belli başlı nükleer santral imalatçısı firmalara bir mektup yazarak, 2002 yılında devreye girecek şekilde, 1000 MWe gücünde bir veya iki üniteli nükleer santralin Türkiye'de anahtar teslim veya BOT olarak kurulması için teknik ve mali konularda bilgi istemiştir. Davete 7 firma ilgi göstermiş, 5 firma nükleer güç santrali teklifi vermiştir. Aralık 1992'de Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Bakanlar Kuruluna sunduğu bir raporda ülkenin başka enerji kaynakları ihdas etmediği takdirde 2010 yılından itibaren enerji kriziyle karşılaşacağı ve bunun için de mutlaka nükleer enerjiden yararlanılması gerektiği belirtilmiştir.

1993 yılı başında toplanan Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu, nükleer enerjiden elektrik üretimini ülkenin 3. öncelikli projesi olarak belirlemiş, bunun akabinde Akkuyu Nükleer Santral projesi TEAŞ'ın 1993 yılı yatırım programına dahil edilmiştir.

TEAŞ Ocak 1994'de, nükleer güç santralleri ile ilgili olarak, dünyadaki güncel durumu değerlendirmek, Türkiye için öneride bulunmak ve teknik şartnameleri güncelleştirmek ve hazırlamak ve teklif değerlendirmelerinde faydalanmak üzere bir danışman firma seçimi için teklif istemiştir.

1995 yılında TEAŞ, nükleer santral ihalesinin ön incelemelerini yapmak üzere danışman olarak, Güney Kore'nin KAERI firması ile anlaşmıştır. 1996 ve 1997 yılında TEAŞ danışmanlarıyla birlikte "İhale Şartnamesi"ni hazırlamıştır. 17 Aralık 1996 tarihinde TEAŞ, Resmi Gazete'de uluslararası ihaleye çıkarak, bu ihalede maksimum net çıkış gücü (2800 + %5) MWe kurulu güce ulaşabilecek nükleer güç santrali alımı sürecini yeniden başlatmıştır.

15 Ekim 1997 tarihinde teklifler alınmıştır. Teklif veren firmalar AECL (Kanada) (2x670 MWe), NPI (Siemens-Almanya/Framatome-Fransa) (1482 MWe) ve WESTINGHOUSE (ABD/Japonya) (1218 MWe) dur. İlk nükleer ünitenin 2006 yılında enterkonnekte sisteme bağlanması planlanmıştır. Teklifler TEAŞ ve danışman firma Empresarios Agrupados Intemational S.A. tarafından değerlendirilmiştir"(1).

KAYNAK

- 1) B. Nazım Bayraktar; "Nükleer Güç Santrali kurulması ile ilgili geçmişte yapılan çalışmalar", Uzman Enerji Dergisi, Ekim 1999, Sayı:10

**NÜKLEER KAZALARA
HAZIR MISINIZ?**

**Uluslararası Atom
Enerjisi
Komisyonu'nun
verilerine göre
2.5 yılda bir
Dünyanın
herhangi bir
yerinde ciddi
bir çekirdek
erimesi kazası
olacaktır.
Bugüne dek
meydana gelen
kazaların büyük
çoğunluğu Batı
ülkelerindeki
nükleer
santrallerde
yaşanmıştır.**

NÜKLEER KARŞITI PLATFORM

İLK DON KİŞOT'LAR ...

Akkuyu; nükleer santral kurulması düşünülen Büyükeceli Beldesi'ne ait koyun adı. Bu koya Akkuyu adını, beyaz toprakla örtülü bir arazide kuyu açıp su çıkaran Büyükeceliler takmış. *"Masmavi deniz, dağların zümrüt yeşiliyle sarmaş dolaş. Akdeniz'in büyüleyici pırlıtsı, kıyının yeşiline masmavi bir koy olarak sokulmuş. Üstelik doğal bir akvaryum Akkuyu Koyu. İçinde lagosundan, sinaritime, baribunundan, ahtapotuna, istakozundan karidesine kadar envai çeşit deniz canlısını barındırıyor. Köyün hemen doğusunda girişi kapatan Beşparmak Adası ise soyları tükenmekte olan, Türkiye'de yalnızca 49'u yaşayan foklardan yedisinin yuvası durumunda. Adadaki mağaralarda yaşıyorlar ve hepsine devlet tarafından numara verilmiş (Koyu kayıkla gezerken, bu foklardan birisiyle göz göze geldim. Ama motor sesinden korkup hemen kayboldu. İlk kez gördüğüm, kapkara gözlü bu soylu yaratık gerçekten çok etkileyiciydi). Ayrıca, el değmemiş kumsalına deniz kaplumbağaları yani, 'caretta caretta'lar yumurtluyor. Mersin'in Gülnar İlçesi sınırlarındaki Büyükeceli Beldesi'ndeki bu koyun çevresi 1978 yılından bu yana tel örgülerle çevrilmiş. Çevresi dağlarla kaplı olan Akkuyu'ya ulaşmak neredeyse imkansız gibi. 55 bin dönümlük arazi, nükleer santral yapılacağı düşünüülerek kamulaştırılmış durumda. Koya ulaşılan tek yol da, TEAŞ görevlilerinin kontrolünde." (1)*

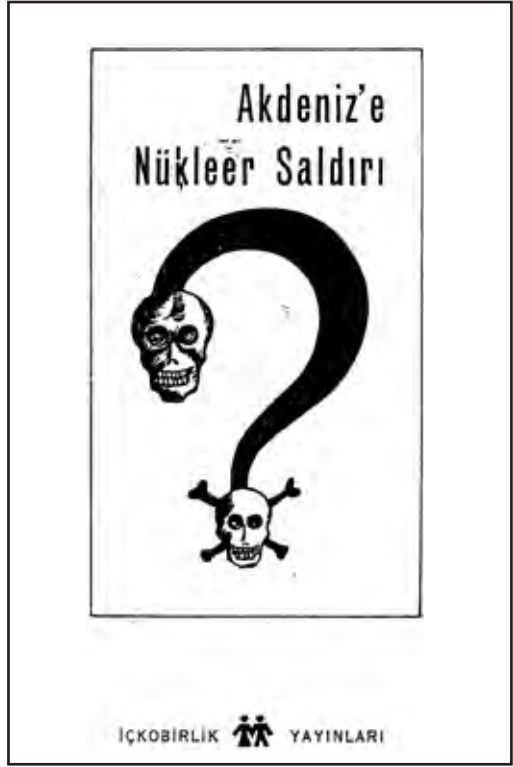
Taşucu Balıkçılık Kooperatifi ve İçel Tarımsal Amaçlı Kooperatifler Birliği (İÇKO)'nin Başkanı olan Arslan Eyce; 1974 yılında gazeteci Ömer Sami Coşar ile Paris'te bulunduğu yıllarda, Fransa kamuoyunda çokça tartışılan Akdeniz sahillerine nükleer santral kurulmasına karşı yapılan

"Güzel Akkuyu"

mücadeleyi izlemiş. Daha sonra 1976 yılında, Ömer Sami Coşar, Türkiye'de Akkuyu ve Sinop'a da nükleer santral kurulmak istendiğini Arslan Eyce'ye bildirmiş. Akkuyu'ya çok yakın olan Taşucu-Boğsak'da evi olan Arslan Eyce ve Gazeteci Ömer Sami Coşar, yanlarına Milliyet Gazetesi yazarlarından Örsan Öymen'i de alarak, 8 Nisan 1976'da bölgedeki balıkçılara nükleer santrallerin tehlikelerini anlatmışlar. Daha sonra Arslan Eyce tarafından; Başkanı olduğu Taşucu Balıkçılar Kooperatifi, Köy Koop ve İÇKO Birlik Genel Kurulları'nda, "Akkuyu'ya Nükleer Santral Yapılmasına Karşıyız" kararının alınması sağlanmış. İlk kez bu gazeteciler ve Arslan Eyce tarafından; hem yöre halkına hem de tüm kamuoyuna, Akkuyu'ya Nükleer Santral kurulma niyeti duyurulmaya başlanmış.

Daha önce bu bölgede çeşitli araştırmalar yapan Maden Teknik Arama Kurumu ve diğer kamu kuruluşları, bölgede maden aradıklarını, bu nedenle çeşitli araştırmalar yaptıklarını ifade etmişler. Akkuyu'da 1977 yılında zemin etüdü çalışmaları esnasında işçi olarak çalışan Büyükeceli Hüseyin Sarı şunları anlatıyor; "Yeraltına borular çakıp çıkardığımız toprağa 'karot' diyorduk. Toprak kaya değil kırık kum şeklinde gelirdi. Zeminin sağlam olmadığı o zamandan belliydi. Bir uzman ekibin gelip çıkan taşları inceleyeceğini duyduk. Hemen Sinop'tan bir TIR dolusu taş getirttiler. Akkuyu'dan çıkan toprağı TIR'a, Sinop'tan gelen taşı da incelenmesi için sandığa boşalttık. Yani Akkuyu yerine Sinop'un taşına sağlam raporu verildi. Ayrıca, yeraltındaki boşlukları doldurmak için her gün 25-30 ton çimento basıyorduk, çimento 300 metre öteden denizden çıkıyordu. Burada zeminin sağlam olduğunu kim söyleyebilir?"(2). Mehmet Sarı ise şunları söylüyor; "Atom Santralında 8 sene bekçilik yaptım. Burada çalışan mühendis Akkuyu'nun zemini çürük, burada fay var diyordu. Bunun için buranın altını doldurmaya çalıştılar. 7.5-8 ton injekte ettik yarım saatte, hepsi kayboldu gitti". Süleyman Aytekin'in anlattıklarına göre de; "Ben burada alt yapı inşaatında çalıştım. Sahildeki engebeyi düzeltmek için matkap vuruyorduk. Vurmuş olduğumuz matkaplar bazı yerlerde 10 metre indiğinde deniz

"Bu kitap; Mersin ile Antalya arasına kurulmakta olan Atom Santrali'nin gelecek kuşaklara ölüm sessizliği mi, yoksa göç mü getireceğini düşündürmek için toplumca bir görüşle hazırlanmıştır."

seviyesine iniyor, su çıkıyordu. Biz ne olacak diye sorduğumuzda susturmak için tehdit ediyorlardı. Sonra zaten bizi makineyle beraber başka yere verdiler" (3). Hamit Sarı ise, ellerinden zorla arazi alındığını ifade ediyor; "Bizim Akkuyu'daki binlerce dönüm toprağımızı 20 yıl önce elimizden aldular. Benim 200 dönüm yerim 1976'da istimlak edildi. Parayı 1983'te verdiler. Hepsini 90 bin lira"(4). "1978'li yıllarda topraklarında nükleer santral kurulacağını anlayan Büyükelceler, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu'nun (TAEK); Akkuyu Koyu'nda yer alan Hayat Motel'de düzenlediği filmli ikna turunu basıp, siyah çelenk koymuşlar ve jandarma ile çatışmışlardır. Dönemin Başbakanı Bülent Ecevit bu tartışmalar üzerine; 'Burası bizim, arpa tarlası değil, ister yaptırırız, ister yaptırmayız' diyordu. Süleyman Demirel de o yıllarda Büyükelceli'ye gitmiş ve halkın 'Nükleer santral istemiyoruz' şeklindeki tepkisine şöyle cevap vermiştir; 'Atom santrali yapmayacağız da, fişi dereye mi sokacağız'(5).

Arslan Eyce'nin İÇKO Birlik yayını olarak 1978 yılında yayınladığı "Akdeniz'e Nükleer Saldırı" kitabıyla, Turhan Selçuk tarafından çizilen nükleer karşıtı afişler basılarak yörede dağıtılmış, Örsan Öymen Milliyet Gazetesi'ndeki köşesinde sürekli Akkuyu'yu işlemiş ve bu sayede başta yöredeki tüm demokratik kitle örgütleri olmak üzere, TMMOB gibi ulusal çapta örgütlü olan belli başlı kuruluşlar konuya sahip çıkmaya ve tartışmaya başlamışlar.

5 Haziran 1978 tarihinde, "Akdeniz Kıyısı Belediye Başkanları" Mersin'de bir toplantı düzenleyip, yörelerinde nükleer santral kurulmasını protesto ettiler ve "Nükleer santrallerin, yurdu hammadde bakımından süper devletlere bağımlı kılacağını ve yöre halkını göç etmeye zorlayacağını, Akdeniz'i kirleteceğini" söylediler. Mersin Belediye Başkanı Kaya Mutlu; "Atom reaktörünün Akdeniz'i ölü deniz haline getirmesine müsaade etmek ve bu duruma sessiz kalmak doğru değildir. Yörenin halkıyla birlikte belediye başkaları olarak konuya ciddiye eğiliyoruz. İçel belediyeler Birliğinin şimdiki en büyük sorunu atom reaktörü konusudur. Birlik olarak ta bu tesise karşıyız"

diye açıklama yaptı (6). Enerji İş Kolu Memurları Birleşme ve Dayanışma Derneği (Enerji-Der); "Nükleer santralin kurulmasına karşı çıktı" (7). Demokratik Sol Dernekler Federasyonu Genel Merkezi dışında bu kampanyaya bir çok kuruluş destek verdi. Örneğin Tarsus'ta, aralarında Töb-Der, Tümder, Tütöd, Akdeniz Dev-Genç, Tarsus Şubeleri ile Disk Tekstil Sendikası, Tarsus Emekçiler Derneği, Tarsus İşçi Derneği, Tarsus Halkevi, Sosyalist Gençler Birliği gibi

Turhan Selçuk 1978'de Atom santraline karşı ilk afişleri çizmişti.

20 Aralık 1978 - Milliyet Gazetesi

demokratik kuruluşlar ortaklaşa bir bildiri hazırlayarak; "Atom Santraline Hayır" dediler (8). 1978 yılı içinde, başta EMO olmak üzere, meslek örgütleri tarafından yörede bir dizi panel yapıldı. Özellikle Adana Ziraat Mühendisleri Odası bu konuda yoğun faaliyetlerde bulundu. 1979 yılında TMMOB tarafından düzenlenen ve 21 Nisan'da Mersin'de, 25 Nisan'da Ankara'da, 28 Nisan'da İstanbul'da, 29 Nisan'da İzmir'de yapılan panellere, TMMOB ve ilgili Odalarının yanı sıra, TEK, AEK, İTÜ Nükleer Enerji Enst., ODTÜ Elektrik Müh. Bölümü, Ege Ü. Yerbilimleri Fak., Turizm Tanıtma Bakanlığı, Tüm İktisatçılar Birliği Temsilcileri de katıldı.

1978 yılında Bakanlar Kurulu'nda yalnızca Turizm ve Tanıtma Bakanı Alev Çoşkun; Akkuyu Nükleer Santral projesine karşı çıkmaktaydı. "Nükleer santralin Akkuyu'da kurulması halinde, Akdeniz kıyılarında turizm gelişmesinin çevresel ve psikolojik açıdan olumsuz etkileneceği" söyleyen Bakan Alev Çoşkun'un Başbakanlık'a gönderdiği, Akkuyu projesinin yeniden ele alınması için bir toplantı yapılması isteği, Başbakan Bülent Ecevit tarafından reddedildi (9). Başbakan Ecevit, bütün bu karşı çıkışlara rağmen, 18 Aralık 1978 tarihinde İsveç Başbakanı Ola Ullsten ve Dışişleri Bakanı ile Akkuyu'da Asea-Atom tarafından nükleer santral yapılmasını görüşmek üzere, Stocholm'e gitti. Başbakan Bülent Ecevit'in bu gezisinde, İsveç Dışişleri Bakanlığı önünde gece ellerinde meşalelerle çeşitli İsveç ve bazı Türk Derneklerine mensup kişiler; ortaklaşa protesto gösterileri yaptılar. "Atom Enerjisine Karşı İsveç Halk Kampanyası Örgütü"nce, 25 dernek adına Başbakan Ullsten'e verilen protesto bildirisi, Türk halkına iletilmesi için basına da dağıtılmıştır. Bildiride özetle şöyle denilmektedir; "İsveç Hükümeti, Türkiye'nin bir Asea-Atom reaktörü satın

Turizm Bakanı Akdeniz'de nükleer santrale karşı çıktı

■ Başbakanlığa bir yazı ile başvuran Alın Coşkun: - Akdeniz'de kirlenmeyi tek sahil: Antalya ve Mersin kıyılarıdır.

ANKARA (ANKA) — Turizm ve Akdeniz'in sağlık sorunları konusunda görüşlerini aktaran Alın Coşkun, Akdeniz kıyılarındaki nükleer santrale karşı çıktı.

15 Aralık 1978 - Cumhuriyet Gazetesi

alması durumunda, büyük kredi kolaylıkları sağlamayı garanti etmiştir. Bunun gerçek nedeni İsveç'in Türkiye'nin enerji sorununa yakın ilgi duyduğundan değil, can çekişmekte olan atom enerji şirketi Asea-Atom'u ayakta tutabilme çabasıdır. Atom santralinin kurulması Türk halkını gelecekte büyük ve çözümlenmesi çok zor sorunlarla karşı karşıya bırakacaktır. Atom enerjisine sahip İsveç ve diğer ülkelerde, bu sorunların kamuoyuna ulaşması, atom santralinin kurulup yerleşmesinden sonra olmuştur. Bunun içindir ki biz, bugün birçok tehlikeli ve çözümlenmemiş problemlerle karşı karşıya bulunmaktayız. Atom santrali yüzyıllar süresince radyoaktif kalmaktadır. Reaktörlerin bozulması halinde, onbinlerce insan kansere yakalanabilecek, geniş bir çevre insanların yaşayamayacağı bir yöre olacak ve toprak uzun yıllarca tarıma elverişli olamayacaktır. Türk kamuoyu, İsveç halkının büyük çoğunluğunun atom enerjisi ihraç edilmesini arzu etmediğini bilmelidir. Türk halkını kendimizinkinden daha iyi ve akıllıca bir enerji politikası diler ve hızla gelişmekte olan diğer tür enerji metotlarının varlığına dikkat çekmek isteriz" (10).

19 Aralık 1978 - Milliyet Gazetesi

Başbakan Ecevit'in gezisi Ecevit İsveç'te karşıt gösterilerle karşılandı

M ALİ BERBER STOKHOLM'den bildiriyor. **B**AŞBAKAN Ecevit'in İsveç gezisi karşıt gösteriler ve genel bir katmanlı tepkilerle karşılaşmıştır. İsveç'te İsveç halkı, Türkiye'nin nükleer enerji santrali satışıyla ilgili genel bir katmanlı tepkiye sahiptir, bu tepki karşıt olarak da kendini göstermektedir. İsveç'te nükleer enerji santrali satışıyla ilgili genel bir katmanlı tepkiye sahiptir, bu tepki karşıt olarak da kendini göstermektedir. İsveç'te nükleer enerji santrali satışıyla ilgili genel bir katmanlı tepkiye sahiptir, bu tepki karşıt olarak da kendini göstermektedir.

- 1 Türkiye'ye satılacak nükleer santral için İsveç Dışişleri Bakanlığı önünde gece mesajlarla protesto gösterileri yapıldı. Basın, "Hükümet, nükleer santral için Türkiye ile gizli bir anlaşma yaptı" diyor.
- 2 Bazı derneklerin ortaklaşa yayımladıkları bildiriye, "Türk halkı, tehlikeye atılmak isteniyor. Nükleer santral, bir şirketin illasını önlemek için satılacaktır" denildi.
- 3 Ayrıca 25 dernek adına İsveç Başbakanı'na bir protesto muhtırası verildi.

İsveç'te nükleer enerji santrali satışıyla ilgili genel bir katmanlı tepkiye sahiptir, bu tepki karşıt olarak da kendini göstermektedir. İsveç'te nükleer enerji santrali satışıyla ilgili genel bir katmanlı tepkiye sahiptir, bu tepki karşıt olarak da kendini göstermektedir.

ve nükleer enerji santrali satışıyla ilgili genel bir katmanlı tepkiye sahiptir, bu tepki karşıt olarak da kendini göstermektedir.

"Türkiye, güc ve barış dengelerini dayanan bir be-

Ülkemizde ilk nükleer karşıtı mücadeleyi başlatan Arslan Eyce ve aynı mücadelede 1976'lardan beri yer alan Akkuyulular ile yapılmış ve Akkuyu Postası, Git Dergisi, Radikal, Milliyet, Ulusal Gazete'si gibi yerlerde yayınlanmış çeşitli görüşmelerden bölümlerle; serüvenlerini, karşı duruş gerekçelerini ve "Akkuyu Hikayesi"ni bir de kendi ağızlarından dinleyelim:

Yörede Nükleer Karşıtı Hareketi ilk başlatan Arslan Eyce (elinde kağıt olan)

Akkuyu Postası; "Nükleer santral yapılmasına ilk defa ne zaman karar verildi? Sizin nasıl haberiniz oldu?"

Arslan Eyce; "Ben 1974'de Fransa'da, Paris'de gazeteci Ömer Sami Coşar ile beraberdim, o yıllarda Fransa'da Akdeniz sahillerinde bir nükleer santralin kurulması kamuoyunda ve basında büyük tepki aldı. Benim o günlerde bu konuda fazla bilgim yoktu; fakat Fransa'daki bu nükleer karşıtı gösterilerin basında ciddi şekilde yer alması dikkatimi çekmişti. Nitekim, bu mücadele başarılı oldu. Şahsi görüşüme göre basının ve kitlelerin konuya gösterdikleri duyarlılık üzerine Fransa Parlamentosu'nda bu konunun araştırılması için bir komisyon kuruldu. Bu komisyon nükleer santralin kurulacağı Akdeniz sahillerindeki bölgede yaptığı inceme sonucunda bu bölgede nükleer santral kurulmasını uygun görmedi ve bunu parlamentoya ilettiler. Parlamento da komisyonun kararına uydu. Bu olayı yaşadığım için, günün birinde Türkiye'de de başıma geleceğini düşünmemiştim. 1976 yılında yine gazeteci Ömer Sami Coşar bana Türkiye'nin bir nükleer santral kurma çalışmalarını içerisinde olduğunu, hatta bu konuda Avrupa basınında yazılar çıktığını söyledi."

Akkuyu Postası; "Hangi Yıl?"

Arslan Eyce; "1976 yılı, Mart-Nisan ayları olabilir ve bu bölgelerin de Sinop ve Akkuyu olduğunu söyledi. Bunun üzerine kendi yöremizde bir nükleer santralin kurulacağını öğrenmiş oldum. O zaman ben Taşucu Balıkçılık Kooperatifinin Başkanı, İçel Tarımsal Amaçlı Kooperatifler Birliği (İÇKO) Başkanı, bunun yanında da Konfederasyon niteliğinde olan Köy Kalkınma, yani Tarımsal Amaçlı Kooperatifler Birliği'nin Genel Başkanı'ydım. Biz bu olayı öğrenir öğrenmez, 1976 yılında Taşucu Balıkçılık Kooperatifinin Genel Kurulu'nda 'Akkuyu'da nükleer santral kurulmasına karşıyız' şeklinde karar aldık ve bu konuyu basına ve kamuoyuna ilettilik, bununla birlikte, İÇKO Birlik olarak da aynı konuda bir karar aldık."

Akkuyu Postası; "Peki siz o dönemde buradaki halkın büyük desteğini almıştınız değil mi?"

Arslan Eyce; "Evet. Birinci olarak Türkiye'nin acil olarak bir enerjiye ihtiyacı olmadığı, yani potansiyelimizi kullandığımız sürece nükleer enerjiye ihtiyacın olmadığını anlatıyorduk, ikincisi bölgede kurulacak bir nükleer santralin bölge turizmine ve tarımına büyük darbe vuracağını anlatıyorduk. Benim tarımsal kuruluşların başında olmam inandırıcı olmakta önemli bir faktör oluyordu, ama şimdiki taraftar bana göre daha fazla. Şöyle ki, ben 73'de CHP'den milletvekili adayı olmuşum, 80 öncesinde CHP'nin politikası doğrultusunda politika yapıyordum, bu siyasi imajı taşımamdan dolayı, sağ partiler biraz da bana karşı politika üretmek amacıyla nükleer santralin yapılmasından yana tavır koyuyordu. Üstelik; 'Arslan Eyce komünist, o nedenle nükleer santrale karşı' diye propaganda yapıyorlardı. Ancak enteresan olarak 80 sonrasında, düşüncelerde önemli mesafeler katedildi, örneğin geçen sene ANAP, DYP, MHP, CHP'li belediye başkanları, yani tüm İçel'deki belediyeler nükleer santralin Akkuyu'da kurulmaması konusunda karar aldılar. Üstelik 500 yöre insanıyla başbakanın kapısına dayandılar, günümüzde halkın %90'ına yakını artık nükleer santral konusunda siyasal düşüncesi ne olursa olsun karşı bir tavır içerisinde. Örneğin sağ düşünceli vatandaşlar bana; 'biz sana kızıyoruz, komünist diyoruz, ama biz seni şimdi haklı buluyoruz, sen bizden daha önce bu tehlikeyi görmüşsün' diyorlar."

Akkuyu Postası; "70'li yıllara dönersek?"

Arslan Eyce; "Örneğin, 78'de Ecevit İsveç'e gitmişti, orada karşı gösteriler yapıldı, hükümet bunu benden bildi. Ecevit'e karşı, hükümet de benim bu işi organize ettiğimi düşündü ve Başbakanlık beni Ankara'ya çağırıldı. Yıl 1978, Devlet Planlama Müsteşarı Bilsay Kuruç'a gittim. -bak bu enteresan- Bilsay Kuruç yaptığım mücadeleden dolayı beni tebrik etti, Devlet Planlama olarak; onlara göre de bir nükleer santral kurulmasının büyük sakınca teşkil ettiğini, yeni hazırlanmakta olan 4. Beş Yıllık Plan çalışmalarında nükleer santralin Akdeniz yöresinden başka yere alınacağına söz verdi. Bu olaylardan sonra hükümet düştü, Müsteşar; Devlet Planlama Teşkilatı'ndan alındı, ama 12 Eylül'den sonra konu uzun bir süre gündemin dışında kaldı."

Ulusal Gazetesi; "Köyünüz hakkında bilgi verir misiniz? Geçiminizi nasıl sağlıyorsunuz?"

Kemal Budak (Büyükeceli Cumhuriyet Mahallesi Muhtarı); "Köy halkı burada ekseriyetle, 10'da biri balıkçılıkla geçiniyor, malcılıkla geçinir, besicilik çok yaygındır. Dört mevsimde sebze meyve yetiştirir, yer fıstığı gibi, domates gibi burada seracılık çok yaygındır. Köyümüz aşağı yukarı bunlarla geçinir. Ürettiklerimizi Mersin'e pazarlıyoruz, buradan tüccarlarla Mersin'e gönderiyoruz. Açık sebze üretiyoruz, açık sebzeyi de ayağımızda pazarlıyoruz. Köyde tarımsal kalkınma kooperatifi var fakat burada alım satım yapmıyor, tüccarlara veriyor. Kooperatifimiz burada tartıyor, yine de malımız Mersin'de pazarlanıyor. Köyümüzde yedi derslikli bir ilk öğretim

okulu var. Liseye gidecek gençlerimiz Silifke'ye Gülnar'a gidiyor. Sınırimıza çok yakın olan Yeşilovacık'ta lise açıldı, oraya gidiyorlar."

Ulusal Gazetesi; "Daha önce arama maksadı ile geldikleri zaman sizlere biz burada nükleer santral kuracağız demediler mi?"

Kemal Budak; "Yeraltı zemini öğreneceğiz dediler. O yeraltı zemininde sular çoraklı mı, çoraksız mı onları öğreneceğiz dediler. Bazı arkadaşlarımız amelelik yaptı yanlarında, yeraltı artezyenlerini vurdular, zemini sağlam olup olmadığını öğreniyoruz dediler. Fakat atom santrali yapıyoruz demediler. Bizim işçilerimiz orada çalıştığı zaman binlerce ton döktükleri çimento denizden çıkmıştır, çünkü çatlaktır. Şunu da itiraf edeyim, burada hala yaşadığımız saatte batıdan eser rüzgar. Atom santrali bizim köyümüze 4 kilometre. Oradan, atom santrali tarafından, denizden batı rüzgarı estiği zaman, 4 km. ovamızdaki su çorak oluyor. Çünkü yeraltı çatlaktır. Ateş düştüğü yeri yakar. Biz bu meseleden çok tedirginiz. Şöyle itiraf ediyorum; biz daha önceleri burada yalnız kalıyorduk. Atom santraline Büyükeceli sorunu olarak bakılıyordu. Bir Mersin'in gelmesi, bir Anamur'un gelmesi. Biz üç otobüs Ankara'ya gittik. Mersin'e fakülteye gittim. Toplantıya Adana Balcalı'ya gittim. Gittiğim yerlerde toplantılarda aldığım bilgilere göre bu atom santralinin Türkiye'de de, dünyada da itibarının olmadığını öğrendim. Ben diyorum ki; bizim bir suyumuz, barajımız temel atma aşamasından öteye gitmiyor. Biz burada su deposuyuz, biz burada rüzgar deposuyuz, biz burada güneş enerjisi deposuyuz. Bu enerjilerden faydalanabiliriz."

Akkuyu Postası; "Akkuyu'ya kurulacak olan santral konusunda ne düşünüyorsunuz?"

Mustafa Yılmaz (Büyükeceli Tarımsal Kalkınma Kooperatifi Başkanı); "Burada Büyükeceli Kasabası'nda 100 dönüm cam sera var, yarın atom santrali yapıldığı zaman bizim seralarda ürettiğimiz ürünleri kimse yemez, biz yapılmasına karşıyız, yukarıdaki büyüklerimiz buraları haritada değil de yerinde gelip görsünler. Koyların her biri cennet gibi, Akdeniz'e bu yapılmamalı."

Akkuyu Postası; "Atom karşıtı gösteriler konusunda ne düşünüyorsunuz?"

Mustafa Yılmaz; "Biz her türlü konuda destek veririz, gerekirse ölürüz. Burada öyle öleceğimize, böyle ölelim. Çevreciler sağolsun, eskiden yani 78'lerde atom santrali sırf bölgenin meselesi gibi görülüyordu, ama şimdi tüm Türkiye karşı."

Akkuyu Postası; "Buraya nükleer santral yanlısı insanlar gelip halkla konuşuyorlarmış, bunlar hakkında bilgi verir misiniz?"

Mustafa Yılmaz; "Vatandaş uytmaya geliyor onlar, bunlar genel müdürlükten falan gelen atom santralini yapılmasını isteyen kişiler. Onlar için sorun değil, çünkü Ankara'da oturuyorlar, burada bunun zehirini alacak olan biziz, bizim çocuklarımız; biz hormonlu domates gibi çocuk istemiyoruz."

Akkuyulular ateş püskürüyor

ENERJİ Bakanlığı Türkiye Elektrik Üretim ve İletim AŞ (TEAŞ) Genel Müdürlüğü, Türkiye'nin ilk nükleer santralının yapılacağı Akkuyu'ya bir tanıtım gezisi düzenledi. Bürokratların ve çok sayıda gazetecinin katıldığı tanıtım gezisi, bürokratlarla yöre halkının tartışmasına sahne oldu. Nükleer santralin kurulması düşünülen yerin yakınındaki Büyükeceli beldesi sakinleri, santral girişinde bürokratları ve gazetecileri taşıyan otobüsün önünü keserek "yuh" çekti, gezinin sonunda ise otobüsü taşıdı. Otobüsün önünü kesen 200 kişi Refahiyol'u istifaya çağırarak Cumhurbaşkanı Demirel ve Başbakan Erbakan'ı yöreye davet etti. Ellerinde yetiştirdikleri domates, biber, patlıcan ve mandalınayla nükleer santral yapılmasını protesto eden yöre halkı "Çernobil'i unutmayın", "Atom enejisine hayır" pankartını taşıdı. ● **Hülya AYDOĞAN - AKKIYU**

6 Ocak 1997 - Milliyet Gazetesi

Radikal Gazetesi; "Turistik Enerji İstiyorlar"

Mehmet Ali Yılmaz (Büyükeceli Çevre ve Doğayı Koruma Derneği Başkanı); Nükleer santrallerin dünyada iflas etmiş bir teknoloji olduğunu belirterek; *'Hiçbir Avrupa ülkesi istemiyor. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Hazine'den destek istiyor ama nükleer santral yapımıcısı olan şirketler, mevcut atıkları bile artık kendi ülkelerinde depolayamıyor. Bunun için nükleer teknolojiyi bizim gibi bilgisi, duyarsız toplumların yaşadığı ülkeler bedavaya da getirebilirler'* diyor. Turizm ile kalkınmak istediklerini anlatan Yılmaz; *'Akkuyu koyu Akdeniz'in en temiz ve doğallığı bozulmamış bölgesi. Akarsularımız temiz ve Toros'lardan çıkıp Akdeniz'e dökülüyor. Ayrıca koyda başta lagos, sinarit, barbun, çipura, turna, mercan, sargos, fangre, akya, palamut, karides, istakoz, ahtopot, soyu tükenmekte olan fok balığı, carette kaplumbağası olmak üzere pek çok deniz canlısı yaşıyor. Burası bir akvaryum. Mersin ve Antalya'dan gelip avlananlar var'* diye konuşuyor. Nükleer sözcüğünün bile yabancı turistleri kaçırmaya yettiğine dikkat çeken Yılmaz; *"Çünkü uluslararası teknolojik bir terim. Nitekim 1978 yılında bir İtalyan karı kocayı gezdiriyordum. Akkuyu koyuna götürdüm. Girişteki 'Nükleer Santral' yazan tabelayı görünce; 'Böyle bir doğal güzelliğin mahvolmasına nasıl izin verirsiniz?' diye bize çıkıştılar. Ayrıca buradaki akıntı doğudan batıya doğru. Herhangi bir sızıntı olması halinde kirlilik Antalya'ya gidecek. Kredi garantisine onay vermeyen Hazine'deki bürokratlarımızı, bu kararı aldıkları için kutluyor ve onlara teşekkür ediyoruz. Aklın yolu birdir"* diyor. Avrupa ülkelerinin doğal kaynakları olmadığı için zamanında nükleer teknolojiye yöneldiğini kaydeden Yılmaz; *"Onların başka seçeneği yoktu. Çünkü akarsuları az ve düz akıyor. Bizim ise güneşimiz rüzgarımız var. Nitekim Akkuyu'ya nükleer santral kurmak isteyen Siemens firması, yılın sayılı günlerinde güneş gören kendi ülkesinde güneş panelleri satarken, 'güneş ülkesi'ne nükleer teknoloji ihraç etmeye çalışıyor"* diyor.

Metin Yılmaz; Gelecekleri için yıllardır uzun vadeli plan yapamadıklarını anlatan Yılmaz; *"Arazilerimiz satılmıyor. Çünkü nükleer santral kurulacağı için hiç kimse gelip buradan arazi*

almıyor. Yerli ve yabancı turistlerin hiçbiri, Akdeniz'e gelmeyecek. Burada yazlığı olanlar da bir an önce satıp kurtulmak istiyor." diyor. TEAŞ yetkililerinin ve yöneticilerin belediye başkanlarına büyük vaatlerde bulunduğunu iddia eden Yılmaz; *"İşsiz gençleri iş vaadi ile kandırıyorlar, bizim karşımıza çıkarıyorlar. Çünkü burada işsizlik oldukça yüksek. Halbuki nükleer santral buraya kurulsa bile onlar ancak çaycı olabilir. Çünkü, yabancı şirketler teknik elemanlarını dışarıdan getirecek. Gençlerimiz sadece amele olarak, inşaatında çalışabilir."* diye konuşuyor.

Mustafa Gök; Nükleer santralin kurulması durumunda 30 kilometre çapında bir dairesel alanın boşaltılacağını öne sürerek; *"Bunu buraya gelen hocalarımız anlattı. Biz, Büyükeceli'de doğduk ve burada ölmek istiyoruz. Ülkemizin teknolojik olarak gelişmesini ve yükselmesini isteriz ama Avrupa'nın istemediği bir teknolojiyi burada istemiyoruz. Ayrıca gelişmiş ülkeler bile nükleer atıklarına çare bulamadı. Durum böyleyken santral kurmaya kalkmak, vatan hainliğidir"* diyor.

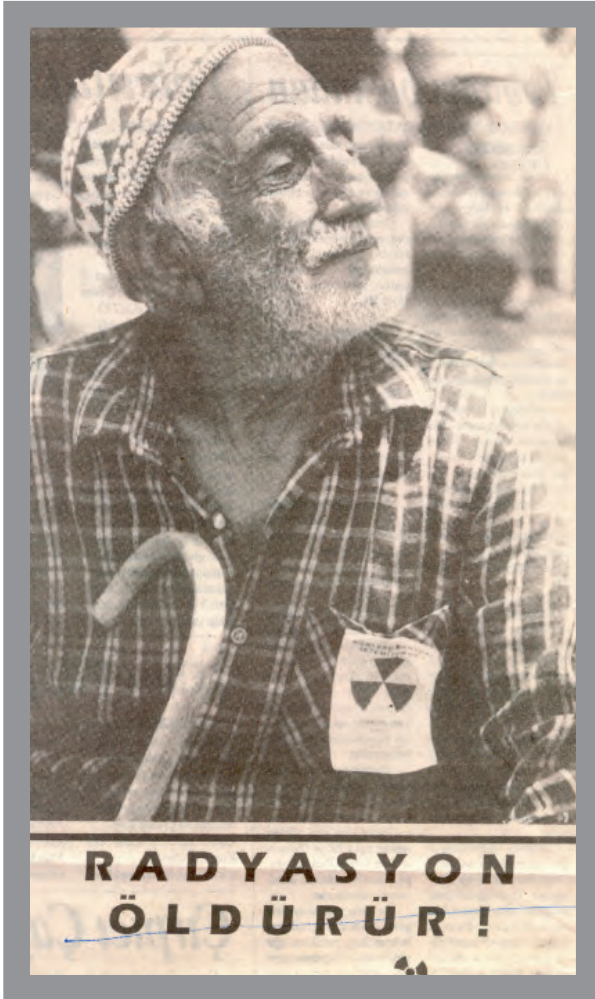

Akkuyulular da Bergamalı Köylülerinden öğrendikleri soyunma eylemini ilk kez uygulamaya çalışırken oldukça başarılıydılar.

Akkuyu Postası; "Akkuyu Köylüleri Konuşuyor"

Bayram Yılmaz; *"Biz devletten daha çok değerlendiriz oraya yapılan yatırımı. Turistik yerler yaptırırız, hazır mendirek varken marina yaptırırız. Devletin oradan kazanacağını biz devlete yıllık vergi olarak veririz. Bizi burada atomla zehirleyeceğine, bize bu şekilde iş alanı açsın. Devlet bize babalık yapacağına, ipe geliyor bizi boğazlamaya. Biz burada az vatandaşsak ölüme mahkum olacağız diye bir şey yok."*

Greenpeace Akdeniz Ofisi'nin (13 Temmuz 1999) Büyükeceli'de yapılan halk oylaması için **Büyükeceli Belediye Başkanı Hümmet Büyük** şu mesajı vermiştir; "35 yıldır yılan hikayesine dönem bu nükleer enerji projesi yüzünden yöremiz yaşamsal bazı yatırımlardan, özellikle de turistik tesislerden mahrum bırakıldı. Kıyılarımız Akdeniz'in en güzel ve el değmemiş koylarıyla dolu. Yöre belediyeleri olarak, 2 hafta kadar önce Ankara'ya gelerek TEAŞ'a nükleer santrale karşı olduğumuzu bildirdik. Akkuyu Körfezini yabancı nükleer şirketlerin çıkarlarına kurban ettirmeyeceğimizi bildirdik". **Yeşilovacık Belediye Başkanı Halil İbrahim Yetkin**'de şu sözleri söyledi; "Gönenç geldikten sonra, soyu tükenme tehdidi altında bulunan Akdeniz Foku'nu Belediyemizin simgesi olarak seçtik. Bu sevimli deniz canlılarının resmi koruma altına alınmış bulunan yaşam alanlarına kirletici reaktörler inşa edilmesini izin vermeyeceğiz. Halkımız buna karşıdır ve bu durumda nükleer santral planı hayata geçirilemez."

"TMMOB BAŞKANI TEOMAN ÖZTÜRK'ÜN, 19 NİSAN 1979 GÜNÜ NÜKLEER ENERJİ SANTRALLERİ KONUSUNDA YAPTIĞI BASIN AÇIKLAMASI..." (*)

"Uzmanlık alanlarında emekçi halk yararına görüş ve öneriler getirmeyi temel bir görev sayan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ülkemiz kamuoyunda çokça tartışılan bir konu olan Nükleer Enerji santrallerini inceleme ve değerlendirmeyi bu dönem programına almıştır. Konu, uzmanlardan oluşan bir komisyonda ele alınmış ve komisyonun raporu birliğimizce basılarak kitap haline getirilmiştir. Bu raporda, 'çağdaş gelişmelere uyum sağlamak ve yaşanan enerji bunalımına çözüm getirmek' savı ile bir enerji kaynağı olarak başvurulmuş nükleer santraller ve kurulmasına girilen 600 MW lık Akkuyu nükleer elektrik santrali çeşitli açılardan irdelenmeye çalışılmıştır. Dört bölümden oluşan raporun genel bilgi niteliğindeki ilk bölümünde nükleer enerji ve reaktörler yakıt sorunu ve çevre kirliliği nükleer santrallerde güvenlik ve yer seçimi gibi konulara yer verilmiştir. Sonraki iki bölümde Türkiye somutunda, doğal kaynakların üretim ile tüketim talebi değerleri ele alınarak nükleer enerjinin elektrik enerji içindeki yeri ve payı incelenmiştir. Yine bu bölümlerde ihale ve öncesindeki çalışmalar anlatılmış, işletme ve personel, yakıt ve atıklar, kuruluş ve işletme maliyetler gibi konular incelenerek gelecekte doğabilecek sorunlar üzerinde durulmuştur. Yapılan çalışmaların vardığı sonuçlar ise aşağıda özetlenmiştir..

Türkiye gibi geri bırakılmış, bağımlı, kapitalist yapıya sahip ülkelerin egemen sınıfları bunalımlarından kurtulmanın çarelerini emperyalist sistem içinde ararlar. Nükleer santral yapımı kabulünde de aynı olgu tekrarlanmakta, sistem amaçlarına uygun davranış tercih edilmektedir. Enerji bunalımının belli bir çözümleyicisi olacağı iddiasıyla, emperyalist tekelin önerisi doğrultusunda kısa dönemli kârlı bir sömürü aracı olacak nükleer santraller gündeme getirilmektedir. Böylece enerji sektöründe tekellerin pazarı genişlemekte, ülkenin dışa bağımlılığı artmakta ve krediler için kapı kapı dolaşılırken salt bir nükleer santral yatırımı için finansman sağlanması, kredi kaynaklarını bulan ve kullanımını yönlendiren temelde emperyalist karar mekanizmaları olduğu gerçeğini ortaya koyar. Öte yandan nükleer yakıt sağlanmasında ileride belirebilecek bir zenginleştirilmiş yakıt üretimi, doğal kaynaklarını kullanmamış Türkiye'nin nükleer enerji üretimini sekteye uğratabileceği gibi, emperyalizmin doğrudan siyasal şantaja başvurmaya da olanak sağlayabilecektir. Nükleer enerji sorunu ve bu konuda getirilecek öneriler genelde, enerji sorununa sağlıklı bir yaklaşımla mümkündür. Bu doğrultuda önerilerimiz şunlardır:

1. Enerji sorununun çözümü doğrultusunda geliştirilecek politika ve programlarda, temel ilke kendi kaynaklarımıza ve gücümüze dayanmak olmalıdır. Bu amaçla, teknolojiye, mühendislik hizmetlerinde ve planlamada dış etkilerden arınılmalı, emperyalist karar odaklarıncı onanmış politikalar değil, ülke çıkarlarını gözetilen politikalar uygulanmalıdır.

2. Linyit ve hidroelektrik santralleri yatırımlarında gecikmeleri giderici önlemler alınmalı, bu yatırımların yerli teknik güçle çağdaş teknolojiye uygun bir düzeyde gerçekleştirilmesi hedeflenmelidir.

3. Doğal kaynakların kesin envanteri çıkarılmalı, kaynakların eşgüdümüne dayalı araştırmasına ve geliştirilmesine yönelik kapsamlı programlar oluşturulmalıdır. Jeotermal enerji, güneş enerjisi gibi enerji kaynaklarından yararlanma doğrultusundaki çalışmalar yoğunlaştırılmalı, başlıca enerji hammaddelerinden olan kömürden geniş ölçekte yararlanabilmek için, ileri kömür teknolojilerine geçilmelidir.

4. Enerji kaynaklarının tümüyle devlet denetimine alınması esas olmalıdır. Bunun için madenler üzerindeki mülkiyet sorunu kamu lehine kesinlikle çözülmeli, petrol arama, dağıtma işleri yalnız devlet eliyle yapılmalı ve özellikle petrol politikalarını yönlendirme amacıyla kurulmuş Uluslararası Enerji Ajansı'ndan çıkılmalıdır.

Türkiye enerji sorununa böylesine bir perspektifle yaklaşım esas olmalı ve nükleer santraller bu bağlamda değerlendirilmelidir. Sorun nükleer teknolojinin reddi ya da inkârı sorunu değil, nükleer santrallerin ülke çıkarlarına uygun olmayan zamanlama ve gündeme getiriliş biçimine karşı çıkma sorunudur.

Bu kapsamdaki bir inceleme ile nükleer santrale belli bir süre daha gerek duyulmaya-çağı görülüyor. Oysa santral ihalesi sonuçlanma aşamasındadır ve geri dönüşü giderek olanaksızlaşacaktır. Nükleer santral etütleri çok önceleri başlatılmış olmakla birlikte, bir enerji planlaması faktörü olarak ele alınmadığından, bu üretim kaynağının kurulmasına geçilmesi zorlama bir girişim sayılmalıdır. Bu zorlamada TEK'in ilgili Daire Başkanlığının payı ne ölçüdedir bilinmez ama, yapım ve yakıt yönünden tümüyle dış kaynaklara bağlı kalmak zorundaki bu yatırımın pazarlama sıkıntısı çeken firmaların imdadına yetiştiği de gerçektir. İsveç eski Enerji Bakanı, ASEA-ATOM'un yaşama şansının bu siparişe kaldığını belirtmiştir. Aslında bu girişimin TEK'in diğer daireleri ve enerji sektöründeki yatırımcı kuruluşlarca da benimsenmediğini belirtmek yerinde olacaktır. Dünya Enerji Konferansı Türk Milli Komitesi'nce Kasım 1978'de düzenlenen Türkiye 3. Genel Enerji Kongresi'ndeki tartışmalarda bu durum açıkça görülmüştür. Enerji Bakanlığı ise umduğu 'nükleer santral gereklidir' onayını bu kongreden alamamıştır.

Enerji gereksinmesini yalnız çözüme değil, ucuz, bol ve güvenilir olma temel özelliklerine de kavuşturulması gerekir. Bu ise üretimle birlikte tüketiminde gerçek ve geçerli biçimde planlanmasından geçmektedir. Başka bir deyişle, öncelikle sanayi kesiminde elektrik enerjisinin ne amaçla ve hangi ölçülerde kullanılacağını önceden belirleyebilecek bir yapıya sahip olmak gereklidir. Elektrik enerjisi üretimi için hangi kaynak harekete geçirilirse geçirilsin, mevcut ilişkiler sisteminde üretken olmayan sanayi kesimi her zaman enerji tüketiminden büyük paylar alacaktır. Enerji bunalımı gerçekte, kalkınmaya ve gelişmeye katkıda bulunmayan tüketici nitelikli sanayileşme politikalarının kaçınılmaz ürünüdür ve her türlü sıkıntısını emekçi halk çoğunluğu çekmektedir. Bu sıkıntının giderilmesi, sanayileşmeyi doğru rayına oturtacak köklü yapısal değişiklikler sonucunda ancak gerçekleştirilebilir. Şimdiki ve gelecekteki enerji bunalımı gerçekte egemen sınıfların sorunu ise, bunalımı tüm neden ve sonuçları ile birlikte ortadan kaldıracak yapı değişikliği de, sıkıntının yükünü çeken emekçi sınıfların sorunudur.

Nükleer enerji santrallerinin, ilgili kişi ve kuruluşların katılımıyla kamuoyunda yaygın bir biçimde tartışılmasının gereğine inanan Birliğimiz, konuyla ilgili olarak dört kentte paneller düzenlemiştir. 21 Nisan'da Mersin'de, 25 Nisan'da Ankara'da, 28 Nisan'da İstanbul'da, 29 Nisan'da İzmir'de yapılacak olan bu panellere, Birliğimizin yanı sıra, TEK, AEK, İTÜ Nükleer Enerji Enst., ODTÜ Elektrik Müh. Bölümü, Ege Ü. Yerbilimleri Fak., Turizm Tanıtma Bakanlığı, Tüm İktisatçılar Birliği Temsilcileri de katılacaktır.

(*) Metni kısaltarak yayınladığımız bu basın toplantısında, TMMOB'nin hazırlamış olduğu; "Nükleer Enerji Kitabı"da kamuoyuna sunulmuştur.

KAYNAKLAR

- 1) İbrahim Günel; "Turistik enerji istiyorlar", Radikal Gazetesi, 1 Mayıs 2000
- 2) "Akkuyu Köylüleri Konuşuyor!", Akkuyu Postası 3. Sayı
- 3) a.g.y.
- 4) a.g.y.
- 5) "Tepkiler 1978 yılında başlamıştı", Nokta Dergisi 5 Kasım 1994
- 6) "Nükleer santral yurdumuzu süper devletlere bağımlı kılar", Aydınlık Gazetesi, 5 Haziran 1978
- 7) "Enerji-Der, nükleer santralin kurulmasına karşı çıktı", Cumhuriyet Gazetesi, 26 Haziran 1978
- 8) "Tüm ilerici kuruluşlar karşı çıkıyor", Son Haber, 13 Temmuz 1978
- 9) "Başbakanlık, nükleer santral konusundaki Turizm Bakanlığının ortak toplantı önerisini reddetti", Cumhuriyet Gazetesi, 17 Aralık 1978
- 10) "Ecevit İsveç'te karşıt gösterilerle karşılandı", Milliyet Gazetesi, 19 Aralık 1978

NÜKLEER KARŞITI PLATFORM OLUŞUMU VE NÜKLEER KARŞITI KONGRE'LER...

1985 yılında Elektrik Mühendisleri Odası Yayın Koordinatörlüğü'ne başladığım esnada, nükleer santrallerle herhangi bir alıp/veremediğim yoktu. 1986 Nisan ayında yaşanan Çernobil Nükleer Santral faciasına kadar da, nükleer enerji ile doğrudan ilgilenmemiştim. Çernobil faciası, EMO'nı ve Elektrik Mühendisliği Dergisi'ni doğrudan ilgilendirdiği için, nükleer santraller konusunda daha önce EMO Dergisi'ne yazmış kişilerle hemen temasa geçip, yeryüzünde yaşanan en büyük nükleer faciayla ilgili yerli/yabancı dergi ve gazetelerde çıkan bütün haberleri izlemeye başladım. Bu arada daha önce nükleer santraller, 3 Mil Adası Kazası (Three Mile Island), Windscale Nükleer Kazası ve diğer kazalarla ilgili çıkmış yazıları inceleme fırsatım oldu. Çernobil Nükleer Kazası aklımda benim hayatımın da dönüm noktası, bir nevi "kazası" oldu ve kendimi bu konuya vakfetmek durumunda kaldım. Çernobil faciasını ve nükleer enerji konusunu EMO Dergisi'nde işlemek üzere; EMO'na yakın uzmanlardan; en başta da Prof. Dr. Tolga Yarman, Doç. Dr. Ömer Kuleli, Dr. Tanay Sıtkı Uyar gibi akademisyenlerden yazılar istedik, yabancı kaynaklardan çeviriler yaptık.

1986 yılında Nükleer Karşıtı Platform henüz daha oluşmamışken, ağırlıklı olarak gazetecilerden ve benim de içinde yer aldığım TMMOB çevresinden oluşan (Tanıl Bora, Kemal Can, Levent Tavlaş, Serpil ve Faruk Bildirici, Tayfun Gönül gibi gazeteciler, Akın Atauz, Ayhan ve Nermin Çelik, Aydan Bulca Erim, Mehmet Adam gibi mimarlar vd.) ve ülkemizde ilk "Otopark değil, Güvenpark", "Yaya Hakları" vb. çevre eylemlerini başlatanlardan "Çevre Duyarlılığı'nı Yayma Grubu" (*) olarak; "Nükleer Silahlara ve Nükleer Enerjiye Hayır" imza kampanyasını başlattık. Bu kampanyamıza, o zamanki Halkçı Parti Milletvekilleri Fikri Sağlar ve Cüneyt Canver büyük destek vermiş, toplantılarımıza katılmışlardı. Ağırlıklı olarak Ankara'da ve az sayıda başka şehirde yapıldığı için, kampanya çok yaygınlaşamadı. Toplanan 3000 civarında imza, 5 Haziran 1986 Çevre gününde Meclis'e sunuldu. Bu kampanya çerçevesinde, EMO'da Çevre Duyarlılığı'nı Yayma Grubu olarak Nükleer Santraller üzerine çeşitli tartışma toplantıları düzenledik. Ancak EMO'dan yeterince destek bulamadık.

Nükleer santrallerle ilgili okuyup-öğrenmeyle başlayan kişisel serüvenime, daha sonra EMO Dergisi'nde yazarak devam ettim. EMO'nın o dönemki yönetimleri; nükleer santraller konusunda çok net görüşlere sahip olmadıkları için, benim nükleer karşıtı yazılarım; hem Oda Yönetimi'nde hem de Dergi Yayın Kurulu'nda rahatsızlık yarattı. Bu nedenle, uzun bir süre Oda'dan ve EMO Dergisi Yayın Kurulu'ndan uzak durdum.

AKKUYU'NUN HABERCİSİ ALIĞA; "İLK BÜYÜK ÇEVRE ZAFERİ"...

Aliğa Termik Santraline karşı yürütülen kampanya çerçevesinde; Yeşiller Partisi, SOS Akdeniz Bürosu (= Savaş Emek), Bakırçay Belediyeler Birliği ve TMMOB İzmir İl Koordinasyon Kurulu tarafından, 27-28 Ekim 1989 tarihlerinde Burhaniye-Ören'de düzenlenen Alternatif Enerji

Don Kişot'lar Akkuyu'ya Karşı; anti-nükleer hikayeler

Kaynakları Toplantısı'na bir tebliğ sunmam istenmişti. Gidemedim, ancak tebliğimi yolladım. Bu tebliğler SOS Akdeniz Bürosu tarafından 1990 yılında kitap olarak yayımlandı. Bu tebliğimi, daha sonra 1991 yılında, İskenderun Çevre Derneği tarafından düzenlenen ve ilk kez konuşmacı olarak katıldığım bir panelde sunma fırsatım olmuştu.

6 Mayıs 1990'da İzmir'deki insan zincirinde Belediye Başkanı Yüksel Çakmur, TMMOB ve EMO Başkanı Teoman Alptürk ve Arif Künar

90'lı yılların başında Gencelli-İliyağa Termik Santrali mücadelesi hızlanınca, tekrar Oda'yla yakınlaşıp, Oda ve EMO Dergisi aracılığıyla bu mücadeleye destek olmaya çalıştım. O dönemde henüz tanışmadığım Savaş Emek; arka planda bir yandan Yeşiller Partisi, bir yandan da S.O.S. Akdeniz olarak İliyağa mücadelesini olgunlaştırıyor ve yönlendiriyordu. O zamanlar Yeşiller Partisi İzmir İl Başkanı olan Savaş Emek; "İliyağa'ya burada yaşayan insanlara rağmen santral yapılamaz. 6 Mayıs'tan sonra uzaktan bakanlar da bunu görecekler" diye medyada konuşmuş ve TMMOB İzmir İl Koordinasyon Kurulu Sekreteri Fasih Kutluay da; "Mühendis ve Mimarlar oluşturulacak insan zincirinde bilim ve teknolojinin insanlık yararına uygulanması için en güçlü halkayı oluşturacaktır" demişti (1). O dönem EMO Başkanı olan Teoman Alptürk, bu mücadeleye doğrudan destek verdi. Hatta 6 Mayıs 1990 tarihinde Türkiye'nin en kalabalık (50 bin kişinin katıldığı: "6 Mayıs'ta El Ele, İzmir'den Gencelli'ye") insan zincirinde; İzmir Belediye Başkanı Yüksel Çakmur ve Teoman Alptürk ile elele tutuşmuştum. Aslında Savaş Emek ve Yeşiller Partisi'nden arkadaşları zaten işi bitirme noktasına getirmiş, bizler de yalnızca onların bu coşkusuna ve zaferine destek için İzmir'e gitmiştik. Türkiye'nin o güne kadar ki gelmiş-geçmiş en büyük çevre eyleminden sonra, hükümet geri adım atmış ve İliyağa Termik Santral projesinden vazge-

çildiğini kamuoyuna "resmen" ilan etmişti. Bu ülkemizde çevrecilerin, yeşillerin ve sivil toplum güçlerinin kazandığı en büyük "ilk çevre zaferiydi".

Akkuyu Nükleer Santral projesi için 1980 sonrası ilk eylem ise; Silifke Belediyesi ve Yeşiller Partisi tarafından 16 Aralık 1990 günü "Nükleer Enerji ve Sonrası" paneli ve sonrasında yapılan protesto yürüyüşü ile tekrar başladı. "Seka'ya Alışamadık, Atom Santralına Asla" pankartıyla yürüyenler arasında bulunan Silifke Belediye Başkanı Feyyaz Bilgen, gazetecilere; "*Çoluğumuz, çocuğumuzla gereken her türlü eylemi yapacağız ve nükleer canavara teslim olmayacağız*" açıklamasını yaptı.

Silifke'de yapılan, ülkemizdeki ilk anti nükleer yürüyüş

AĞAÇKAKAN; "KAKMAYA" BAŞLIYOR...

1990 yılından itibaren Savaş Emek ile telefonla, mektupla ve faksla sıkça haberleşmeye başladık. Savaş'ın kafasında ekolojist bir dergi projesi ve nükleer karşıtı bir kampanya vardı. Bu iki projeyi yavaş yavaş yakın çevremize yaymaya, bu projelerin desteklenmesi ve ucundan tutulması için başka "gönüllüler" aramaya başladık. Özellikle Yeşiller Partisi üyeleri, eko-sosyalistler ve yeni yaygınlaşmakta olan çevre dernekleri bu projelere ilgi gösterdiler.

1992 yılında dergi projesi iyice olgunlaşmaya ve netleşmeye başladı. Derginin adı, kimlerin yazacağı, hangi tip yazıların yer alacağı, dosya konuları, yönetimsel ilkeleri ve mali boyutu belirlendi. Bu çerçevede öneriler, katkılar ve abonelik çalışmaları hızlandı. Ve "Nükleer Balayı" dosyasının yer aldığı Ağačkakan'ın ilk sayısı

Eylül 1992'de İzmir'de yayınlandı. Ağaçkakan Ekolojist Dergi; 2001 yılı ortalarında yayınlanan 38. sayısıyla ve artık tamamen Savaş Emek'in kişisel maddi katkısı ve büyük özverisiyle yayın hayatına devam ediyor. Ağaçkakan Ekolojist Dergi; her türlü eksikliği-yanlılığı ve zaman zaman "maksadını" aşan yazıları barındırmasına rağmen; ülkemiz

yeşil hareketin, özellikle nükleer karşıtı hareketin oluştuğu, beslendiği, şekillendiği, yönlendiği bir "okul" olma misyonunu fazlasıyla yerine getirmiştir ve getirmektedir. Ağırlıklı olarak nükleer karşıtı yazıların ve eylemlerin anlatıldığı dergi; 1992 yılından bugüne kadar nükleer karşıtı hareketin "çetelesini" tutma görevini de, "mütevazı" bir şekilde sürdürmektedir. Bu anlamda Ağaçkakan (bu arada 8 sayı yayınlanabilen "Akkuyu Postası"nın da hakkını teslim ederek); anti-nükleer tarihimizde, temel bir köşe taşıdır ve kendi hikayesi; ayrıca araştırılıp, yazılmalıdır.

Renksiz, albenisiz, en fazla 100 abonesi ve tüm Türkiye'de toplam 100-250 okuyucusu olan Ağaçkakan Ekolojist Dergisi (bana göre; Birikim Dergisi'nin ekolojist versiyonu), daha çok çevre-

ci-ekolojist cenaha hizmet eden, biraz kapalı devre ve yoğun teorik yazıların yer aldığı bir yayın gibi gözüküyor. Ancak Ağaçkakan'ı bazı etkin nükleer lobi üyeleri ve TEAŞ'daki ilgili kişiler de izliyor. Ağaçkakan; bu çevrelerce Nükleer Karşıtı Platformun yayın organı gibi algılanmakta ve bu manada da ayrıca önemli bir "yan" işlev görmektedir. Ağaçkakan'ın yayınlandığı Eylül 1992 ayında, ilginç bir tesadüf olarak Greenpeace Örgütü, İzmir'de "Nükleere Hayır" pankartlarıyla Türkiye'deki ilk doğrudan eylemlerini başlattı. 9 Eylül günü Sirius Gemisi'nde "Greenpeace; nükleer güce karşı çıkan Türkiye'deki dostlarını desteklemektedir" diyerek ilk Türkçe basın bildirimlerini dağıttılar.

Yeşilbarış'la nükleer santrallara karşı ilk eylem 13-19 Eylül - Noka Dergisi

NÜKLEER KARŞITI PLATFORM DOĞUYOR..

Aylin Gençoğlu-SOS Akdeniz imzasıyla 28 Aralık 1992 tarihinde gönderilen mektup ve Ağaçkakan'ın 1993 Ocak sayısında; ANTI NÜKLEER KAMPANYA'YA HAZIRLANIN! çağrısıyla birlikte yayınlanan; "Türkiye'de tam bir milyon insan; nükleer enerji... hayır! İstemez, teşekkürler demiş" yazıyla, nükleer karşıtı kampanya "resmen" ilan edilmiş oldu. Yazı özetle şöyle idi;

"Ne dersiniz, mümkün olabilir mi sizce? En azından denemeye değer diyorsanız, o halde gelin 1993 yılında top yekun; oldukça uzun, birazcık zahmetli, hatta belki de birazcık zor, ama bir o kadar da umut dolu, coşkulu, tamamen hayati bir taleple bir kampanya yürütelim hep birlikte... Bilinen/bilinmeyen, açıklanan/açıklanmayan onlarca Çernobil'lerin, yüzlerce Üç Mil Adaları'nın bir daha olmaması, Karadeniz'de bebeklerin sakat doğmaması, insanların kanser, lösemi olmaması, devlet büyüklerimizimizin yalan söylemek zorunda kalmaması için; bütün gücümüzle, her şeyimizle, her şeye rağmen güzel ülkemizde gözü kapalı, inatla ve zorla yapılmak istenen nükleer santrale hayır diyelim, kurulmasına izin vermeyelim. Gelin sizler de fikir verin, omuz verin, bir ucundan tutun bu kampanyanın... Partilisi/partisizi, SHP'lisi/RP'lisi, sağcısı/solcusu, ateisti/müslümanı, işçisi/işvereni, köylüsü/kentlisi, örgütlüsü/örgütsüzü, kadını/erkeği, yaşlısı/genci, entellektüeli/entellektüel olmayanı yani tüm insanlar, Türkiye'de yurttaşların istemediği nükleer santralleri yaptırmayalım. En fazla katılımı, yoğun, sabırlı, aktif ve şenlikli bir kampanyayla 1.000.000. imza toplayalım. Hedef tam bir milyon imza. Lütfen biraz gayret...

Çünkü, "Bugün aktif olmak, yarın radyoaktif olmaktan daha iyidir. Her şey sonunda size bağlı."

13 Ocak 1993 günü, Silifke'de farklı meslek grupları ve çeşitli politik görüşlere bağlı kişiler tarafından; "Akkuyu Nükleer Santraline Karşı Mücadele Grubu" adı altında bir çalışma komitesi kuruldu. Çalışma grubu ilk gün yöreden 300 imza topladı ve bir dizi önemli karar aldı:

"1- Adı her ne kadar "Akkuyu Nükleer Santrallerine Karşı Mücadele Grubu" olsa da bu grup temelde tüm nükleer enerji merkezlerine karşıdır.

2- Savaşım, acil çözüm gerektiren bir takım sorunlar nedeniyle grup kimliğinde oluşmuştur; ileride dernekleşecektir.

3- Yerel bazda kaymakamlığa, Taşeli havzasındaki tüm belediyelere, meslek odalarına, klüplere, sendikalara, tüm demokratik kitle örgütlerine ve kooperatiflere ulaşılması planlanmıştır.

Bölgesel bazda Doğu Akdeniz Çevre Koruma örgütlerine ulaşmak ve desteklerini almak planlanmıştır.

Uluslararası çevre örgütleri ile iletişime geçilecektir.

Yerel bazda bir imza kampanyası başlatılmış ve ilk günden 300 imza toplanmıştır.

Afiş, broşür, pankart gibi görsel materyallerle olayın halka duyurulmasına karar verilmiştir.

Akkuyu çevresindeki köylerle birebir iletişim kurulacaktır.

Çevre örgütlerinin katılımı ile bir panel düzenlenecektir. Tüm bunlara ek olarak duyarlı olan herkesin katılacağı aktif eylemler planlanmaktadır."

Bu tarihlerde SOS Akdeniz ve Ağaçkakan'dan çevre derneklerine, sendikalara, gönüllü kuruluşlara faks, mektuplu çağrılar gönderildi. İstanbul, Ankara, İzmir, Antalya, Adana, Zonguldak, Bursa, Mersin'de nükleer karşıtları çoğalmaya ve nükleer karşıtı kampanya yapmak üzere buluşmaya başladı. Böylece "Nükleer Karşıtı Platform"lar doğmuş oldu.

İstanbul'da 31 Ocak 1993 tarihinde Mülkiyeliler Birliği'nde Gazeteci Altan Öymen, Prof. Dr. Celal Ertuğ, Prof. Dr. Metin Sözen, Mimar Oktay Ekinci ve Gazeteci Timur Danış'ın konuşmacı olduğu "Yeşiller" konulu bir toplantıda söz alıp; *"dünyada yeşil hareketin anti-nükleer hareketten doğduğunu, ülkemizde de böyle olması gerektiğini, önceliğin nükleer santral mücadelesine verilmesinin önemini"* dile getirmiştim. Bu görüşler toplantıda epeyce destek buldu. Özellikle Timur Danış, bu öneriyi daha sonra her platforma taşıyıp, yaygınlaşmasına katkıda bulundu.

NÜKLEERCİLERLE İLK RAUND...

13 Şubat 1993 tarihinde İzmir'de ilk kez nükleerciler ve nükleer karşıtları, Makine Mühendisleri Odası'nca düzenlenen "Nükleer Santraller; Kaygılar ve Beklentiler" panelinde kozlarını paylaştılar. Bu karşılaşma biraz kavgalı ve gürültülü oldu; *"Arif Künar sabahki oturumda tebliğini sunarken, nükleerciler iyiden iyiye homurdandılar. Ama en ilginç olanı, Teoman Alptürk'ün TMMOB Başkanı olarak değil de, TEK Daire Başkanı olarak konuşması ve Arif arkadaşımızın konuşmasına dayanamayıp, kürsüye fırlamasıydı. İzleyiciler şaşırıyorlardı, Teoman Alptürk'ü ilk kez böyle görüyorlardı. Ama yıllardır söylüyoruz, kimseye dinletemedik, termik santral yapturmayacaksınız, nükleer de yapılmayacak, peki elektrik mühendislerini ne yapacaksınız: 'tarlalara domates toplamaya mı göndereceksiniz?" (2).*

24-27 Mart 1993 tarihlerinde gerçekleştirilmek üzere *"Radyoaktif olmamak için aktif olalım! Nükleer gezi; Silifke'yi, Akkuyu'yu son kez görmemek için, hem eylem hem eğlenelim mi?"* çağrısı, Ağaçkakan'ın Mart 1993 sayısında yapıldı. Bu çağrıyla da; ilk büyük Akkuyu çıkartması başlatılmış oldu. *"26 Mart 1993 günü saat 10.30'da çevreciler (250 kadar) balıkçı tekneleriyle Taşucu'ndan Akkuyu yönüne doğru demir aldılar. Daha sonra grup, Akkuyu Nükleer Santral alanına vardı. Bu arada Yeşilovacık'tan kalkan bir grup balıkçı da çevrecilere katılarak destek verdi. Çevrecilerin karaya çıkmasıyla, mendireğin duvarları ve beton blokların üzeri bir anda birçok dilden yazılmış anti-nükleer sloganla doldu. Santral bölgesine doğru döviz ve pankartlarla da yürüyüşe geçen çevreciler, santral alanında yerlere yatarak, nükleer santrallerin olası sonuçlarından ölümü simgelediler. Tüm bunlar olurken, TEK mensubu bir grup görevlinin olayı uzaktan*

bir süre izlediği gözlendi. Etkinlik programının son gününde saat 11.00 sularında Özgürlük Meydanı'nda Türkiye'nin dört bir yanından gelen çevreciler toplanmaya başladılar. Yeşilovacık ve Taşucu Belediye Başkanları da bin kadar protestocunun arasındaydı. Yürüyüş sonrası yapılan panele; İçel Milletvekilleri İstemihan Talay ve Aydın Güven Gürkan izleyici, konuşmacı olarak ise Tolga Yarman, Ünal Erdoğan, Leziz Onaran ve Savaş Emek katıldı" (3).

26 Nisan 1993 tarihinde, İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi ve Balıkçılar Derneği'nce düzenlenen, "Çernobil Suçluları Yargılsın" mitingine 5000 civarında insan katıldı. Şimdiki Doğa Savaşçıları'nın Başkanı olan Murat Çetin'in de bir konuşma yaptığı miting, en büyük katılımı çevre mitinglerinden biri olmuştu.

1993'de Akkuyu'ya denizden ilk çıkartma

1. NÜKLEER KARŞITI KONGRE'YE DOĞRU...

Önceleri 5 Haziran ve 1 Eylül 1993'de yapmayı planladığımız Nükleer Karşıtı Kongreyi; TEK'un, 7 Nükleer Santral firmasını 22.10.1992 tarihli bir mektupla ihaleye davet etmesi ve bunu kamuoyuna kabul ettirmek için, 20-25 Ekim 1993 tarihlerinde Makine Mühendisleri Odası tarafından Ankara'da yapılacağı ilan edilen "Uluslararası 1. Nükleer Teknoloji Kongre" girişimleri üzerine, bizler de aynı tarihlerde yapma fikrini geliştirmeye başladık. "Nükleer Karşıtı Kongre" için imzama gönderilen 2. çağrı mektubunda şunlar yazıyordu;

"Ülkemizde ilk kez 30'a yakın gönüllü kuruluşun, yurttaş inisiyatiflerinin, sivil kurumların gerçekleştireceği 'Nükleer karşıtı Kongre' için ilk çağrımız Ağaçkakan Dergisi'nin 9/10. sayısıyla sizlere ulaşmıştı. Bu çağrıdan sonra İstanbul, İzmir, İskenderun, Osmaniye, Adana, Silifke, Ankara'daki gönüllülerle yapılan görüşmeler sonucunda; Kongre tarihinin 16-17 Ekim 1993 tarihinde Ankara'da yapılmasının daha uygun olacağı kararna varıldı. 11-17 Ekim 1993 tarihleri arasında da 'Nükleer Karşıtı Hafta' olarak ilan ettik. Bunun esas nedeni; 12-15 Ekim 1993 tarihleri arasında yapılacak olan devlet destekli Makine Mühendisleri Odası'nın gerçekleştireceği 'Nükleer Teknoloji Kurultayı'nın alternatifini ve cevabını akabinde oluşturmak düşüncesinden kaynaklandı. Pratik ve pragmatik nedenleri ise; kendi kongremizin hazırlıkları için biraz daha zaman kazanmak, henüz ulaşamadığımız kuruluşlara ulaşmak ve medyanın konuya ilgisinden biraz daha fazla yararlanabilmek, ayrıca hem onların hem de bizim kongreye katılmak isteyenlere fırsat yaratmak...

Kampanyamızın hedeflediği 1 Milyon imzaya ulaşamamak ta (sanırım 150-200 bin civarındayız henüz) çok çeşitli etkinliklerle, söyleşilerle, yürüyüşlerle, imza kampanyasıyla kamuoyuna ulaşmaya çalıştık. Fakat sesimizi pek fazla duyuramadık. Bu nedenle bu kongreyi ve haftayı var gücümüzle, olabildiğince renkli, coşkulu, katılımlı, keyifli ve etkin bir hale dönüştürmemiz lazım.

Kuşkusuz bu kongreyi hep birlikte tasarlayıp, yaratmamız en güzeli, en sağlıklı olacaktır. Sizlerle her şeyi, hep birlikte oluşturmak istiyoruz. Biraz daha hızlı ve somut adımlar atalım düşüncesiyle önerilerimizi (***) sunuyoruz.

1. Kongre'nin tertip komitesini oluşturmak için 20 Ağustos'a kadar mümkünse her gönüllü kuruluştan bir, iki kişi katılımcı olsun istiyoruz.

2. Kongreye katılan her gönüllü kuruluşa 5 dakikalık kısa bir konuşma imkanı tanınabilir.

3. Kongreye her kuruluştan kaç kişinin katılacağı ve kaç gün kalacağı bilgisi en geç 10 Eylül'de bizlere bildirilirse; misafirhane, ucuz konaklama ve yemek gibi diğer işlerle ilgili ayarlamalar yapılacaktır (Kongreye yurtçıinden katılacak olan arkadaşlar, konaklama vb. masraflarını kendi imkanları ile karşılayacaklardır).

4. Kongre yeri için park ya da açık hava alanları düşünülmüşse de; yağmur ihtimaline karşın bir kapalı salon (Altındağ Belediyesi'sinin mesela) ayarlamaya çalışacağız.

5. En önemli hususlardan birisi de, kongre masrafları ve bunun nasıl karşılanacağı? Bunun için kaçınılmaz olarak tüm katılımcı grupların belli bir miktar para göndermesi gerekiyor. Bu

para asgari grup, dernek başına 2,5 Milyon T.L. olsun, daha oturmuş ve maddi olanakları yeterli olan kuruluşlar ise kendi belirleyecekleri miktarlarda bağışta bulunsun. Belirlenen asgari parayı veremeyenler de, ne kadar katkıda bulunacaklarını lütfen acilen bildirsınler. Bu paraları mümkün olan en kısa zamanda S.O.S. Akdeniz Bürosu'ndan Aylin Gençoğlu'nun kongrenin giderleri için kullanılacak hesabına yatıralım. Toplanan bu paralar; kitapçık, broşür, afiş, gazete ilanları, rozet, tişört, kırtasiye giderleri, yabancı katılımcıların, gelen müzik gruplarının masrafları için harcanacak. Ve harcama dökümü bütün gruplara daha sonra bildirilecektir (***) . Tüm katılımcı grupların para işini ihmal etmemeleri ve biran önce üstlerine düşen miktarları göndermeleri, kongrenin selameti açısından hayati ve zorunludur. Bu işle SOS Akdeniz ve Doğu Akdeniz Çevrecileri (DAÇE) görevlidir.

6. Kongre maliyetlerini mümkün-mertebe azaltmak üzere, özel imkanları olanları (mesela; dizgici, matbaacı, kağıtçı, fotokopici, serigrafçı olanlar veya ilişkisi olanlar, Ankara'da mesleki örgütlerin misafirhaneleri, salon imkanlarını kullanabilecekler ve geniş duyuru için ellerinde gönüllü kuruluşların adreslerine sahip olanlar, yazar, çizer, gazeteciler, bu konuya duyarlı aydınlar, yurtdışındaki gruplarla ilişkisi olanlar, kongreye her türlü maddi-manevi katkı koymaya, katılmaya ikna edilmelidirler.) harekete geçirmeliyiz. Lütfen herkes neyi, nasıl, ne kadar yapabilir, kimleri hangi olanakları kanalize edebilirse bize bilgi versin ve bunlardan yararlanmaya çalışalım.

NÜKLEER KARŞITI PLATFORM (*):

ISKENDERUN ÇEVRE KORUMA DERNEĞİ ■ ADANA ÇEVRE VE TÜKETİCİYİ KORUMA DERNEĞİ (ÇETKO) ■ TÜRKİYE TABİATINI KORUMA DERNEĞİ BODRUM ŞUBESİ ■ S.O.S ANKARA GRUBU ■ S.O.S AKDENİZ ADANA GRUBU ■ YENİCE ÇEVRE KORUMA DERNEĞİ (TARSLS) ■ ÇEPEÇEVRE GAZETESİ ■ COELACANTH DERGİSİ (ANTALYA) ■ OSMANİYE ÇEVRE DOSTLARI DERNEĞİ ■ AĞAÇEAKAN DERGİSİ ■ S.O.S AKDENİZ BÜROSU ■ SAVAŞ KARŞITLARI DERNEĞİ ■ HÜMANİST SANATÇILARIN SESİ BÜLTENİ ■ PATİKA DERGİSİ ■ YEŞİL GAZETE ■ YEŞİL ÇEVRE ■ NÜKLEER KARŞITI ÇALIŞMA GRUBU (İSTANBUL) ■ SOS İSTANBUL GÖNÜLLÜLERİ ■ NÜSHED ■ TTRD ANTALYA ŞUBESİ ■ 25. KARE DERGİSİ ■ YEŞİL ÇEVRE

TBMM Başkanlığına.

Enerji Bakanı ve diğer hükümet yetkililerinin Nükleer Santraller konusundaki açıklamalarını büyük bir dikkat ve endişe ile izlemekteyiz.

Biz aşağıda imzası bulunanlar, yeni yeni Çernobiller olmaması için, Türkiye'de Nükleer Santral yapımına karşı çıktığımızı ve yapımını engellemek için demokratik ve barışçı yöntemlerle sonuna kadar mücadele edeceğimizi bildiririz.

	Adı - Soyadı	Mesleği	Adresi	İmza
1				
2				
3				
4				
5				
6				

Oluşan Nükleer Karşıtı Platformlar, buldukları her yerde; standlar açıp imza toplamaya, broşür, afiş, çıkartma ve rozetler bastırıp satmaya, yapılan harcamalar ve daha sonra yapılacak olan Nükleer Karşıtı Kongre için para biriktirmeye başladılar. Üniversitelerde, İstanbul Beyoğlu, Ortaköy, Ankara Yüksel Caddesi, Kuğulu Park, İzmir Alsancak, Antalya Kaleiçi gibi şehir merkezlerinde, Silifke, Taşucu, Mersin, Tarsus, Osmaniye, Adana, İskenderun, Hatay, Bursa, Eskişehir, Zonguldak gibi birçok il-ilçede, renkli ve medyatik toplantılar, imza kampanyaları

Ankaralı Nükleer Karşıtlarının "ilginç" eylemlerinden biri

yapıldı. Gaz maskeli, gitarlı-saksafonlu, iskelet, kefen ve Azrail giysili, helvalı, zincirli, balonlu protesto gösterileri gerçekleştirildi. Her platform becerisi, olanağı ve zamanı ölçüsünde, "kendi tarzıyla" çok hoş, ilginç, renkli kampanyalar yarattı ve bunlar yerel basında geniş yankı buldu. 1993 Temmuz ayında "Nükleer Santrale Hayır-İstanbul"; hazırladığı metni tüm milletvekillerine, siyasi partilere, Başbakan ve Cumhurbaşkanı'na, üniversite rektörlerine, Basın ve STKlara gönderdi. Bu etkinlikleri, kendi aramızda fakslarla, telefonlarla ve Ağaçkakan Dergisi aracılığıyla aktarmaya ve daha da yaygınlaştırmaya çalıştık. Nükleer Kampanyaya ve Nükleer Karşıtı Platformlara her geçen gün katılım ve ilgi artmaya başladı. Hemen hemen bütün haber, edebiyat, meslek, aktüel, mizah, çevre, müzik, üniversite ve çeşitli marjinal dergilerde kampanya duyuruları geniş yer aldı, desteklendi. Giderek ulusal basında ve televizyonlarda da kampanya haberleri çıkmaya başladı. Özellikle Cumhuriyet, Aydınlık, Siyah Beyaz ve Milliyet Gazeteleri bu kampanya ile ilgili daha çok haber yapmaya başladılar.

Sinop'lu "Diyojen"de nükleer santrale karşı

Adana'da panel öncesi "Renkli" gösteriler yapılmıştı

2 Ağustos 1995 - Milliyet Gazetesi

Bu arada kongre alt yapı çalışmalarımızı daha sağlıklı olarak sürdürebilmek için, Nükleer Karşıtı Platform'un Sekreteryasını Disk-Dev. Maden Sendikası, daha doğrusu bu Sendika'nın Başkanı Tayfun Görgün üstlendi. Ve bu Sekreteryaya aracılığıyla, kongreye katılım için tüm kuruluşlara "resmi" çağrılar gönderilmeye başlandı. Kongre ve konserler için yer arayışlarına ve izin başvurularını yapacak tertip komitesi adaylarını aramaya başladık. Özellikle NÜSED sayesinde, o zamanki Kültür Bakanı Fikri Sağlar'ın Müsteşarı olan Prof. Dr. Emre Kongar ile görüştük. Ancak bize pek yardımcı olmadı. Yine NÜSED'in Altındağ Belediyesi ile olan ilişkileri sayesinde, hem Yunus Emre Kültür Merkezi'ni hem de Altınpark Konser yerlerini ücretsiz olarak kullanma iznini aldık. Ayrıca Kongre günü gelecek

Antinükleer kampanya için
NÜKLEERSİZ
ROZETLER

Her rozet için: 70 bin TL
Posta gideri: 50 bin TL

Adres:
PK. 1201 Karaköy / İstanbul
Her rozet nükleersiz bir dünyayı
olarak size geri döner

1 NÜKLEER SANTRAL GİCİĞİM!
2 NÜKLEER SANTRAL GİCİĞİM!
3 NÜKLEER GİCİĞİM!
4 NÜKLEER GİCİĞİM!
5 NÜKLEER SANTRAL GİCİĞİM!
6 NÜKLEER SANTRAL GİCİĞİM!
7 NÜKLEER SANTRAL GİCİĞİM!
8 NÜKLEER SANTRAL GİCİĞİM!
9 NÜKLEER SANTRAL GİCİĞİM!
10 SANTRAL 2.. NÜKLEERZ
11 NÜKLEER SANTRAL GİCİĞİM!
12 NÜKLEER SANTRAL GİCİĞİM!
13 NÜKLEER SANTRAL GİCİĞİM!
14 NÜKLEER SANTRAL GİCİĞİM!

olan konuklara öğlen verilmek üzere sandoviç ve ayran'dan oluşan basit bir kumanyayı da Altındağ Belediyesi karşılayacaktı. Nükleer Karşıtı Hafta süresince ve en az 10 gün öncesinden başlayarak; bütün resmi yazışmalarımızı, faks ve telefonlarımızı, buluşma ve toplantılarımızı Dev. Maden Sen'in Merkezi'nde yapmaya başladık. Başta Tayfun Görgün ve diğer Sendika yöneticileri olmak üzere gerçekten her türlü angaryayı üstlenerek, esasında sendikal amaçlı olmayan bu faaliyetler konusunda bütün maddi-manevi olanaklarını seferber ettiler. Özellikle Kongre için gelen ve parası olmayan bazı arkadaşlarımızın; barınmalarından, yemeklerine kadar ilgilendiler. Daha sonra bu çevreci faaliyetlerinden ötürü, Disk'e bağlı Yeraltı Maden-İş Sendikası'nın hişmine uğradılar.

Düzenlemiş olduğumuz Hafta ve Kongre için Ağaçkakan ve SOS Akdeniz; kendi olanaklarıyla İzmir'de afiş, kartpostal, broşür bastırılmış ve getirmişti. Dev. Maden Sen, Oleyis, Genel-İş, Yeni Haber-İş gibi sendikalar ve yine Aynur Tuncer vasıtasıyla tanıştığımız Ankara'nın en büyük reklam ajanslarından Öykü Ajans; hem afiş tasarımlarını hem de binlerce afiş, broşür, davetiye, konser bileti basımını üstlendiler. Gelen konuklarımız için; Çankaya Belediyesi

P R O G R A M

9.00
KAYIT

10.00
AÇILIŞ
Konukların Konuşmaları
Kongre Soruş Bildirgenin Hazırlayacak
Komisyon Seçimi

11.00
I. OTURUM
Tartışma: Bilimsel olarak
nükleer santraller hakkında ne diyor?

12.30 - 14.00
Öğle Yemeği Arası
Müzik ve Dile Gösterisi

14.00-15.30
II. OTURUM
Tartışma: Derrahler, vakıflar
nükleer santraller hakkında ne diyor?

15.30-16.00
ARA

16.00 - 17.30
III. OTURUM
Tartışma: Gönüllüler, yurttaşlar
nükleer santraller hakkında ne diyor?

18.00
Kongre Soruş Bildirgenin okunması, tartışma, oylama
TEMM'ye gelecek heyetin seçimi

KAPANIŞ

Nükleer Santrallara karşı ortak geleceğimize adına kararlar almak, yurttaş irademizi ortaya koymak için düzenlediğimiz Nükleer Karşıtı Kongre'ye katılımınız bizi sevindirecektir.

Nükleer Karşıtı Platform adına ve Toplantı Tertip Komitesi Başkanı
Anıl KUNAR

Tarih: 16 Ekim 1993
Yer: Altındağ Belediyesi
Yunus Emre Kültür Merkezi / Ankara
Saat: 9.00

5 gün süreyle 40 kişilik oda, bazı sendikalar da misafirhanelerinde yatak verdiler.

Nükleer Karşıtı Kongre Tertip Komitesi için; Çevre Mühendisleri Odası'ndan, Sendikalar-dan, NÜSED'den, Nükleer Karşıtı Platform adına Nesrin Timur ve benden oluşan 7 kişilik bir heyetle Ankara Valiliğine başvurduk. Tertip Komitesi Başkanı olarak beni, Emniyet Genel Müdürlüğü Dernekler Şubesi'ne çağırarak; *"bu kongreyi neden yaptığımız ve bunu düzenleyenlerin kimler olduğunu"* sordular. Biraz sohbet ettikten sonra (onlar da nükleer karşıtı oldular), büyük olasılıkla kongre için izin alabileceğimizi söylediler. Ancak Kongre iznini verene kadar, bir kaç kez beni evden röportaj yapan bir gazeteci gibi arayıp (Ben Sabah'tan Selami ve Hürriyet'ten Muhabir Oktay olarak arayan aynı kişiye; *"memur bey, neyi merak ediyorsanız size anlatayım"* demiştim.) gerçek niyetimizi ve bizlerin kim olduğunu birkaç kez daha sordular. Sonunda izinlerimizi aldık. Hemen bir davetiye bastırarak, Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, Başbakan Tansu Çiller dahil tüm resmi erkan ve parti başkanlarını kongremize davet ettik. Kongre öncesinde, katılmayacağımı yazıyla bildiren tek kuruluş'un TMMOB olması hepimizi hem çok şaşırttı hem de üzdü. 21.09.1993 tarihli TMMOB Genel Sekreteri Alpaslan Ertürk imzalı yazı şöyle idi;

"Birliğimiz, bünyesindeki ihtisas odalarıyla nükleer teknolojiyi ve Ülkemizde kurulması olan nükleer santralleri değişik boyutlarıyla değerlendirme sürecindedir.

Özellikle nükleer enerji üzerine 1979 yılında yayınlamış olduğumuz 'Nükleer Enerji Raporu' günümüz nükleer enerji karşıtlarının başucu kitabı olacak niteliktedir.

Ancak aradan geçen yirmi yıla yakın süre ve değişen dünya koşulları önyargısız bir biçimde ele alınmasını zorunlu kılmaktadır.

Kimya, Fizik, Çevre, Makine, Maden, Jeoloji, Jeofizik, Metalurji ve Elektrik Mühendisleri Odaları tarafından yürütülmekte olan 'Nükleer Enerji Raporu' çalışması önümüzdeki günlerde son şeklini alacaktır.

'Devlet güdümlü,.....sonucu şimdiden belli olan.....Kurultay.....' önyargılarına düşmeden 12-15 Ekim 1993 tarihleri arasında yapılacak 'Uluslararası Nükleer Enerji Kurultay'ına katılmanız dileğiyle, önyargılı olarak düzenlenmiş Platformunuz ve toplantılarına katılmayacağımızı bildirir, saygılar sunarız.'

Emek'in "solculuk, örgütçülük, organizatörlük, particalik, Aliğa Mücadelesi" birikimleri işleri epeyce kolaylaştırmıştı.

Timur Daniş, Nükleer Karşıtı Haftaya ve Kongre'ye destek olmak için 12 gün süren İstanbul'dan Ankara'ya yürüyüşünü 10 Ekim 1993 günü bitirdi. Kendisini Nükleer Karşıtı Platform gönüllüleri ve 50 arabalık Wolkswagen Sevenler Derneği konvoyu karşıladı. 11 Ekim saat 10:00'da, İnşaat Mühendisleri Odası toplantı salonunda geniş katılımlı bir basın toplantısıyla etkinliklerimizin programını-amacını kamuoyuna anlattık. Böylelikle Nükleer Karşıtı Hafta başlamış oldu. Hafta boyunca Yüksel Caddesi'nde standlar açıldı ve imza toplanmaya devam edildi. Leman Dergisi'nden Vedat Özdemir

Özellikle Nükleer Karşıtı Platform-Ankara ve Nükleer Karşıtı Kongre Sekreteryası olarak alt yapı hazırlıklarımızı hemen hemen tamamlamıştık. Hafta öncesi Nesrin Timur, Yunus Arıkan, Hatice Can, Fatma Özdemir, Tayfun Görgün, Erdoğan Ünal, Melda Keskin, Aynur Sungur, Savaş Emek, Hilmi Çamurdan, Timur Daniş, Oktay Demirkan, Ayşe Tosuner, Bilge Contepe, Rüştü Dayday vd. Dev. Maden Sen'da adeta "karargah" kurdular. Hem organizasyon için gerekli tüm hazırlıkları toparlamak hem de medyaya sürekli haber hazırlamak üzere çalışmalara başladılar. Toplanan imzaların sayımı ve Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na verilmesi için randevu talebi, konserlerin ses düzeni, biletlerinin satışı, kongre salonunun düzeni, Yüksel Caddesinde yapılacak etkinliklerin organizasyonu, basın bültenlerinin hazırlanması, pankartların, afişlerin dağıtımı, misafirlerin kalacak yerlerinin ve yemeklerinin ayarlanması, İstanbul'dan bisikletle gelen 5 kişilik Yeşil Bisiklet Grubu'nun ve İstanbul'dan yürüyerek gelen "yürüyen adam" Timur Daniş'in karşılanması vd. gibi birçok konu için işbölümleri yapıldı. Bu konularda Savaş

Nükleer Karşısı Hafta etkinlikleri

Basın toplantısı

ANKARA/HABER MERKEZİ

Nükleer Karşısı Hafta, 11 Ekim 1993 Pazartesi Günü saat 10.00'da yapılan basın toplantısı ile başladı. İnşaat Mühendisleri Odası salonunda yapılan basın toplantısına çok sayıda basın mensubunun yanı sıra Ankara dışından gelmiş bulunan bazı misafirler de katıldı.

Nükleer Karşısı hafta Düzenleme Komitesi, haftaya katılan 200'e yakın kuruluşa adına haftanın amacını anlattılar.

Yürüyen adam Ankara'da

ANKARA/HABER MERKEZİ

11 Ekim sabahı **Timur Danış** 12 günlük bir yürüyüş sonrasında Ankara'ya ulaştı.

İstanbul Ankara arası **"Ne Akkuyu'da, ne de Karakuyu'da nükleer santral istemiyorum"** diyerek yürüyen Danış, daha önce de **"Kuş Cenneti cehennem olmasın, göçmen kuşlar özgür kalsın"** sloganı ile **Dandirma, Bursa, Eskişehir** üzerinden Ankara'ya kadar yürümüştü.

İstanbul'dan Ankara'ya 12 günde yürüyen Timur Danış, 10. sayısını da yayınladığı "Karga" isimli dergisinin satışını da sürdürüyor. Nükleer Karşısı Hafta boyunca diğer etkinliklere de katıldı.

Fotoğraf: Erhan Şenel

Türk Rock nükleer teknolojiye karşı

ANKARA/HABER MERKEZİ

Hafta içerisinde yer alan etkinliklerden biri de **"Türkçe Rock, nükleer teknolojiye karşı"** adı altında gerçekleştirilen Rock Festivaliydi.

12-15 Ekim tarihleri arasında Altınark'da gerçekleştirilen festivale **Kesmeşeker, Kargo, Ya-Hu, Tem, Kara Ada, Zin, Kramp, Keşpe, Aklı Sarıya, Kontrast, Mıdas, Panzer, Müammer Ketençoğlu, Taner**

Kesmeşeker, Ankara konserlerinde son albümleri "Aşk ve Para'dan parçalar seslendirdiler. (Sağda) Fotoğraf: H. Hüseyin Boğaz

Türkçe rock grubu Kargo, dinleyenlere müzik ziyafeti çekti. (Altta)

Fotoğraf: H. Hüseyin Boğaz

Çevre dostu tiyatro Standlara yoğun ilgi

ANKARA/HABER MERKEZİ

14 Ekim Perşembe Günü Yüksel Caddesinde bir tiyatro ziyafeti vardı.

Can Tiyatro oyuncularını Yüksel Caddesi'ni bir

süre kapadılar. Ve nükleer santralleri konu alan "Umut" adlı oyunu sergilediler. Oyun, vatandaşlar tarafından büyük bir ilgiyle izlendi.

Can Tiyatro Şenliği oyuncularını, "Umut" adlı oyunu sergilerken. Fotoğraf: H. Hüseyin Boğaz

ANKARA/HABER MERKEZİ

Nükleer Karşısı Hafta boyunca açılan standlara vatandaşlar büyük ilgi gösterdiler.

11-17 Ekim tarihleri arasında Yüksel Caddesinde çeşitli çevre dernekleri ve gazetelerin açtığı standlar vardı.

Green Peace'nin de stand açması ile Yüksel Caddesi adeta bir karnaval yerine döndü. Bir hafta boyunca açık kalan standlarda nükleer enerjili protesto için 10 binin üzerinde imza toplandı.

Gazetemiz Yeşil Çevre'nin Yüksel Caddesinde açtığı stand, vatandaşların devamlı ilgi odağı haline geldi. Fotoğraf: Erhan Şenel

Reha Yalınzıcık sergisi

ANKARA/HABER MERKEZİ

Reha Yalınzıcık çevre konularını seven sanatçının sergi 11 Ekim Pazartesi Günü saat 18.00'de Ankara Sanat Kurumu'nda verilen bir kokteyl ile açıldı.

Hafta boyunca açık kalan sergiye sanatseverler büyük ilgi gösterdiler. Yine sanatçının diğer çalışmalarını içeren sergi postalleri de Ankara Sanat Kurumu'nda satışta sunuldu.

Yeşil Bisiklet'ten destek

ANKARA/HABER MERKEZİ

İstanbul'dan yola çıkan 5 kişilik **Yeşil Bisiklet Grubu**, 3 günlük bir yolculuktan sonra 15 Ekim Cuma Günü Ankara'ya ulaştı. **"Nükleer Barınmaz Naya"** yazılı t-shirtleri Ankara'ya gelen grup, hafta boyunca Ankara'da kalarak çeşitli etkinliklere katıldı.

Leman'ın "komikleri!" de oradaydı

ANKARA/HABER MERKEZİ

Leman Mizah Dergisi yazarlarından **Metin Üstündağ, Vedat Özdemiroğlu ve Arslan Özdemir de Nükleer Karşısı Hafta nedeniyle Ankara'daydı.**

12 Ekim Salı Günü Ankara'ya gelen komikler, yaklaşık üç saat boyunca hayranlarının getirdiği dergi ve kitaplarını imzaladılar. **Yüksel Caddesi'nde vatandaşlarla nükleer enerji konusundaki çeşitli sohbetler yaptılar.**

Leman Mizah Dergisi kadrosundan Vedat Özdemiroğlu, Kemal Araton ve Arslan Özdemir, Nükleer Karşısı Hafta için Ankara'ya geldiler. Fotoğraf: H. Hüseyin Boğaz

roğlu, Kemal Aratan ve Arslan Özdemir, Metin Üstündağ kitaplarını imzaladılar, nükleer santraller konusunda çeşitli sohbetler yaptılar. Can Tiyatro Şenliği Oyuncuları, nükleer santralleri konu alan "Umud" adlı oyunlarını sokakta sergilediler. Azerbaycanlı bir grup, sihirbazlık gösterileri yaptı. Akşamları "Türkçe Rock Nükleer Teknolojiye Karşı" konserleri devam etti.

Yıllık iznimin bir haftasını, Nükleer Karşıtı Hafta etkinliklerinin organizasyonuna harcamak üzere almıştım. Ben ve Melda, 12-15 Ekim 1993 tarihlerinde TEK Toplantı Salonunda yapılmakta olan "1.Uluslararası Nükleer Teknoloji Kongresi"ne katılma ve burada bir stand açma görevini üstlendik. Bizim standın yanısıra, diğer nükleer santral firmalarının da standları vardı. Bu arada ilk kez Prof. Dr. Ahmet Yüksel Özemre, Prof. Dr. Nejat Aybers ve Prof. Dr. Osman Kemal Kadiroğlu ile tanışıp, bolca tartıştık. Kongre boyunca Melda ve ben, sürekli olarak Prof. Dr. Osman

Kemal Kadiroğlu ve öğrencilerinin sözlü hücumuna uğradık. Günde toplam en az 30-40 kişi olmak üzere, aynı anda 3-4 kişi ile sürekli tartışmak zorunda kaldık. Prof. Dr. Kadiroğlu, akşamları "durum değerlendirmesi" yaparak, öğrencilerine yeni argüman ve taktikler verip, ertesi günü tekrar üzerimize gönderiyordu. Bu toplantılara katılan Enerji Bakanı Veysel Atasoy'a, Ağaçkakan Dergisi ve anti-nükleer broşürleri verme fırsatımız oldu. Uluslararası Nükleer Teknoloji Kongresi'ni gazeteci olarak izlemek isteyen Timur Daniş'ın başına ilginç olaylar geldi. Yine Kongreye alınmayan ve açtıkları pankartla kongreyi protesto eden Yeşiller Partisi'nden Ayşe Tosuner ve Bilge Contepe medyada geniş yer aldı. Melda ile bu nükleercilerin kongresinden akşam olunca çıkıp, yorgun-argın, bazen moralimiz bozuk bir halde olup/biteni arkadaşlarımıza aktarıyorduk. Hemen Savaş Emek ve diğer arkadaşlar, ertesi gün basına verilmek üzere, nükleercilere cevap metni hazırlıyorlardı.

Nihayet 16 Ekim Cumartesi günü "büyük gün" geldi ve Nükleer Karşıtı Kongre sabah 10:00'da başladı. Hepimiz gerçekten çok heyecanlıydık; acaba nasıl bir katılım olacak, hangi kuruluşlardan, derneklerden kaç kişi gelecek diye. Birkaç gün önceden pankart ve afişlerle donatılan Kongre salonu, Ankara ve Türkiye dışından gelen konuklar dolmaya başladı. Kongremize kendi olanakları ile Greenpeace İspanya'dan, Almanya BUND Çevre Derneği'nden, Yunanistan SOS Akdeniz Derneği'nden ve Kuzey Kıbrıs Yeşil Barış Derneği'nden temsilciler katıldı. Bir çoğu birbirini tanımayan ve yeni bir araya gelen, belki de Ülkemizde ilk kez bir formal bir örgüt, parti

Anti-nükleercilerden "alternatif" kongre

Cesitli gönüllü kuruluşlar, sendikalar ve odaların bir araya gelmesiyle oluşturulan nükleer karşıtı platformun hazırladığı "Nükleer Karşıtı Kongre", Ankara'da yapıldı.

Altındağ Belediyesi Yunus Emre Kültür Merkezi'nde yapılan ve Türkiye'nin ilk "Nükleer Karşıtı Kongresi", Tertip Komitesi Başkanı olarak, yekün mühenzisi Arif Kanan'ın kurmaylarıyla başladı. Kanan, bu kongreyi, Makine Mühendisleri Odası ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından düzenlenen Uluslararası Nükleer Teknoloji Kurultayı'nın bitiminden sonra düzenlendiğini söyledi.

Ankara'da önceki gün sona eren bilimadamların ve bürokratların katıldığı Uluslararası Nükleer Enerji Kurultayı, nükleer enerji karşıtları da bir araya getirdi. "Nükleer Karşıtı Kongre" düzenleyen gönüllü kuruluşların temsilcileri, nükleer santrale olan tavizleri bir kez daha dile getirdiler.

Yeni DSK Organizeleme Dairesi Başkanı Ömer Çiftçi de "Ne Akıntı'ya ne Karakuyu'ya nükleer santral kurduktacağımız" deryemleri sonrası kaçar denizciliklerini bildirdi.

Yünde 20'inci kuruluş gününü anlattı. Dünyada nükleer enerjiye karşı hareketlerin yoğunlaşmasına dikkat çeken Mitan, jeotermal, güneş, rüzgar gibi alternatif enerjilerin maliyetlerinin düşürülmesi gerektiğini ifade etti.

Geleceği yok

Greenpeace nükleer karşıtı kampanyaya başkanlık yapan Carlos Bravo da, "Uluslararası Nükleer Enerji Kurultayı"nın ele-

le suçlandırılan aleyhine birini, "Nükleer enerjinin bir geleceği yok. Greenpeace olarak nükleer enerjiye tümüyle karşıyız. Çünkü tehlikeli, pahalı ve kirlenici bir enerji türüdür. Nükleer enerji yerine hidroelektrik, rüzgar ve güneş enerjisi kullanılmasına inanıyoruz" dedi.

Açılış konuşmalarını ardından yapılan "Ulusal nükleer santrallerin kapatılmasına ne diye kararlı olursunuz. Nükleer teknolojiye karşı bir hareket için Savaş Emek ve Çevre için Sağlık Derneği Başkanı Leâli Nurun İstanbul Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Teğin Yaraman, Türkiye Tabii Kaynak

17 Ekim 1993 - Sabah Gazetesi

ya da herhangi bir kuruluş organizasyonu olmadan, yalnızca bir imzalı bir mektup çağrısıyla; nükleer santrallere karşı durmak için bu kongreye katılan yaklaşık 200 kişi ve temsil ettikleri 50 kuruluş büyük bir coşku yarattı salonda.

Tertip Komitesi Başkanı olarak, 5 gün boyunca izlediğim Uluslararası Nükleer Teknoloji Kongresini ve nükleer lobileri eleştiren heyecanlı bir konuşmayla, Nükleer Karşıtı Kongre'nin açılışını yaptım. Kongremize katılmayan, ama gönlü bizlerle olan bazı milletvekillerinin, birçok kuruluşun, kişinin kutlama telgraflarının yanı sıra, Başbakan Tansu Çiller ve Yardımcısı Necmettin Erbakan'ın Kongreye yolladığı başarı mesajları salonda gülüşmelere yol açtı.

Sabah oturumunda Prof. Dr. Tolga Yarman, Prof. Dr. Leziz Onaran, Doç Dr. Tuncay Neyişçi ve EMO İstanbul Şubesi eski Başkanı Ünal Erdoğan'ın katıldığı bir panel yaptık. Toplantımıza ara vermeden öğlen kumanyalarımızı yiyerek, hem Greenpeace'in nükleer kazalar ve Çernobil ile ilgili filmlerini izledik hem de panele devam ettik. Divan Başkanlığı ve Kongre Sonuç Bildirge Komisyonu Başkanlığı için Oktay Demirkan'ı seçtik. Seçiş o seçiş oldu; 7 yıl boyunca yaptığımız tüm Nükleer Karşıtı Platform toplantılarında ve Akkuyu Şenlikleri ertesinde yaptığımız "değerlendirme toplantılarında"; Divan Başkanı ve/ya yazman istisnasız Ecz. Oktay Demirkan ve yardımcısı da genellikle Dr. Umur Gürsoy oldu. Öğleden sonra, Kongreye katılan hemen hemen tüm grup temsilcilerinin beşer dakikalık konuşmalarını dinledik.

KONGREYE KATILAN KURULUŞ ve GRUPLAR

Antakya Çevre Koruma Derneği, Bodrum Çevre Gönüllüleri Derneği, DİSK, Dev Maden Sen, SOS İstanbul Gönüllüleri Platformu, Greenpeace, Adana Çevre ve Tüketiciyi Koruma Derneği, Kiremit Dergisi (Isparta), SOS Akdeniz İzmir Bürosu, SOS Akdeniz Bürosu (Yunanistan), Kültürel ve Doğal Yaşamı Koruma Derneği (Silifke), Güney Marmara Doğal ve Kültürel Çevreyi Koruma Derneği (Bursa), Nükleer Tehlikeye Karşı Barış ve Çevre İçin Sağlıkçılar Derneği, Osmaniye Çevre Dostları Derneği, Türkiye Tabiatını Koruma Derneği Antalya Şubesi, Gazi Eğitim Fakültesi Çevre Topluluğu, Nükleer Karşıtı Platform İstanbul Grubu, Nükleer Karşıtı Platform Ankara Grubu, İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi, Tarsus Çevre Koruma Kültür ve Sanat Merkezi, Çevre ve Doğa Koruma Birliği (Almanya), Sağlık Eğitim Enstitüsü Mezunları Derneği, Kuzey Kıbrıs Yeşil Barış Örgütü, İskenderun Çevre Koruma Derneği, Yemyeşil Dergisi (İstanbul), Çevre Mühendisleri Odası, Çepeçevre Gazetesi (İstanbul), Müzisyenler Derneği, Patika Dergisi (Ankara), CISS Prodüksiyon, Mavi Çorap Kadın Grubu, ODTÜ Çevre Topluluğu, Yeni Haber İş Sendikası, İçel Çevre Gönüllüleri Derneği, Yeşiller Partisi, Yeşil Bisiklet Grubu (İstanbul), Zonguldak Çevre Koruma Derneği, Pastoral Dergisi (İstanbul), Marmaris Çevre Koruma Derneği, Genel Sağlık İş Sendikası, SOS Akdeniz Bürosu (Adana), Ütopya Dergisi (Antalya), Savaş Karşıtları Derneği İzmir Şubesi, Savaş Karşıtları Derneği Ankara Şubesi, Karga Dergisi (İstanbul), Ağaçkakan Dergisi (İzmir), A.Ü.F.F.D.Ç.K.K. Topluluğu.

Hazırlanan Nükleer Karşıtı Kongre Sonuç Bildirgesi'ni okuyup, Kongreye katılanların onayına sunduktan sonra, ertesi günü Anayasa Mahkemesi Toplantı Salonunda yeniden toplanıp; çevre örgütleri arasındaki iletişimi organize etmek amacıyla yeni bir yapılanmayı, "Gönüllü Kuruluşlar

Kurultay'ında" konuşmak üzere dağıldık. Hep birlikte Kongre giderlerinin bir kısmını karşılamak üzere düzenlediğimiz bir yemeğe gittik. Hilmi Çamurdan'ın sözlerini orada yazdığı ve yemeğe katılanların "Akkuyu'nun Yolları Taştan" nakaratını hep birlikte söylediği şarkı eşliğinde neşeli bir akşam yemeği yedik.

17 Ekim Pazar günü sabah saat 10:00'da Anayasa Mahkemesi Salonu'nda, Türkiye Tabiatını Koruma Derneği ve İskenderun Çevre Koruma Derneği'nin organizasyonunu ortaklaşa yaptığı "Gönüllü Kuruluşlar Kurultayı" için toplandık. Toplantı esnasında tüzel kişiliği olmayan kişileri ve grupları toplantıya sokmak istemeyen TTKD Başkanı Hasan Asmaz ile sert tartışmalar yaşandı ve toplantı salonu topluca terk edildi. Öğleden sonra tüm gruplar daha sonra Yunus Emre Kültür Merkezi'nde tekrar bir araya toplandılar. Çeşitli tartışmalardan sonra "Dünya Dostları" adında merkezi Ankara'da olan ve tüm çevre örgütlerinin iletişim merkezi işlevini sürdürecektir bir dernek kurulması kararlaştırıldı.

1993 yılı başından Nükleer Karşıtı Hafta bitimine kadar toplanan 170 000 adet "nükleere hayır" imzasını Meclis Başkanı'na vermek için, bir komite oluşturup başvurumuzu yaptık. O dönem Meclis Başkanı olan Hüsametdin Cindoruk, bizleri ve imzalarımızı Meclis'te kabul etti. NKP-İstanbul gönüllüsü Aynur Tuncer, Sendikacı Akile Özkaya, NÜSED adına Dr. Ferruh Yavuz, Gazeteci Fikret Türkel ve ben toplanan imzaları bez torbalara doldurup, Meclis Başkanı'nın yanına gittik. Başkan espirili bir şekilde bu kadar çok imzayı niye getirdiğimizi, bunları ne yapacaklarını sordu. Sonra da yaklaşık yarım saat kadar alternatiflerimizin neler olduğuna dair ve özellikle de rüzgar enerjisi üzerine sohbet ettik.

1993 yılında toplanan 170 bin imzanın Meclis Başkanı Hüsametdin Cindoruk'a teslimi